

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

De S. Genovefa Virgine Parisiis In Gallia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

S. Melori reliquie Ambrisburiam delata.

Inde sublata denuo reperruntur.

cum reliquiis S. Melori circumquaque deferentes peragratis terrarum tractibus, injunctum sibi officium exercentes, Ambrisburiam tandem deventerunt, et super altare reliquias sanctas posuerunt. Expleto prædicationis officio, cum reliquias secum auferre vellet, et nullo modo ab altari moveri possent, ac velut adamas altari adhærent, dolore et angustia afflicti, accepta ab Abbatisa multa pecunia recesserunt.

11 Quidam iniquitatis filii nocte ecclesiam de Ambrisburia intrantes scrinium S. Melori secum auferunt, et laminis auri et argenti abrasis, capsam cum reliquiis in quadam specu projiciunt. Sacerdos autem quidam diluculo surgens, vidit radiosam lucis columnam de cælo super specum descendentem, et acce-

dens ad locum, scrinium invenit, et ad ecclesiam detulit.

12 S. Melorus sacristæ nocte quadam apparuit dicens: Godrice surge velociter; ecce testudo ecclesie hiatibus conquassata patulis vicinam parat maturare ruinam. Cumque iterum alia nocte idem repetisset, tertia nocte apparens dixit: Godrice cito surge, imagines et altaris ornamenta tecum assumens quantocyus exeat; quia periculum mortis tuis procul dubio in januis adest: et cum egressus fuisset, tota post eum testudo concidit, aræ planiciem subjectæ obvolvens.

Terrea autem relinquens, cælestia cum corona martyrii penetravit Kalendis Octobr.

EX JOAN. CAPR.

Sacristam periculo mortis eripit.

DE S. SALVATORE EPISCOPO BELUNI IN ITALIA.

III JAN.

Templa S. Salvatori Episcopo dicata.

Beluni ad Anassum sive Plavem fluvium in Marchia Turrisina, hodie S. Salvatorem Episcopum coli tradit Ferrarius in generali Catalogo Sanctorum, atque in Catalogo Sanctorum Italiae. Idem ad iii diem Februarii hæc de eo scribit: S. Salvator Episcopus, ex antiqua traditione, Belunensis fuit Antistes: eamque Ecclesiam plures annos sanctissime rexit, multis in vita editis miraculis, ac post mortem, circa eos qui opem ipsius implorabant. Quapropter aræ illi erectæ, templaque diversis in locis dicata fuere. Ex quibus etiam nunc in pago Maretio haud procul a Beluno unum

sub ejus invocatione conspicitur, et alterum apud Carthusianos, quod præ vetustate maxima ex parte collapsum est. Ejus memoria ab Ecclesia Belunensi anniversaria celebritate colitur; alia tamen die propter intercurrentes solemnitates. In Annotatione deinde hæc subdit: Corpus hujus sancti Episcopi in lapideo sepulchro ecclesie dirutæ memoratæ apud Carthusianos quiescere putatur, ubi in pariete hujusmodi adhuc legitur inscriptio: S. SALVATOR EPISCOPO BELUNI. Qui quo tempore apud nos vixerit, ignoratur. Ejus festum in tabulis ad diem iii Januarii adnotatur.

DE S. GENOVEFA VIRGINE PARISIIS IN GALLIA.

CIRCA AN. CHR. DIX. III JAN.

NOT. 32.

S. Genovefa vita perantiqua.

Triplex exstat.

Celeberrimum Genovefæ nomen omnibus Latinorum Martyrologiis III Januar inscriptum. Usuardus: Civitate Parisius S. Genovefæ virginis, quæ a B. Germano Antisiodorensi Episcopo Christo dicata, admirandis virtutibus late claruit. Eadem fere Martyrologium Romanum, Bellinus, Maurolycus, Galesinius, Ado, Notherus, Beda, Hyrabanus, etc.

x Januarii, ut infra dicemus, agitur memoria Revelationis reliquiarum S. Genovefæ, sive apertionis capsæ, quæ facta est eo die anno MCLXI, XXIX Octobris Translatio, quam tamen in nullo Martyrologio eo die consignatam reperi; sed pridie, ipso videlicet festo SS. Simonis et Judæ, in Usuardi, Bellini, Maurolyci, Ferrarii, aliorumque Martyrologiis refertur, fitque de ea commemoratio in Breviario Coresopitensi, xxvi Novembr. celebratur Excellentia S. Genovefæ, sive festum miraculorum; quo die multis Martyrologiis ejus nomen absolute inscriptum, nulla facta miraculorum mentione. At Usuardi Martyrologium Parisiense editum anno 1336, et Molanus: Eodem die S. Genovefæ et S. Marcelli, de miraculo ardentium factum in ecclesia B. Mariæ Parisiensis. In uno ms. reperi Elevationem S. Genovefæ xxvi Novembr. relatam. Eo die Nannetis in Ecclesia Cathedrali colitur festo duplici, in memoriam miraculi ardentium, ut ex 6 Lectione patet; in qua tamen non recte dicitur an. MC sub Ludovico VII factum, cum (ut inferius dicemus) sub Ludovico Crasso Philippi filio acciderit anno antequam in Gallias veniret Innocentius II quo an. MCXXX factum scribit Baronius.

2 S. Genovefæ Virginis vita (inquit Papirius Massonus in libro de fluminibus Galliarum) temporibus Childeberti Regis a doctissimo quodam viro, cujus nomen perisse doleo, scripta. Imo ter senis, ut ipse auctor testatur, ab obitu ejus annis. Eadem tamen sit, quæ est in manibus, ingenue fateor mihi non liquere. Triplex certe vitam in mss. reperi. Primam in ms. ecclesie S. Martini Ultrajecti, eamque contuli cum ms. S. Mariæ

de Ripatorio ms. monasterii S. Mariæ Bonifontis; et cui congruunt, quæ habet Vincentius Bellovac. l. 20, cap. 46, et seqq. Alteram descripsit olim Rosweyda ex ms. D. Preudhomi Canonici Cameracensis, quam deinde contuli cum mss. Imperiali monasterii S. Maximi, et Ecclesie S. Audomari, aliisque. Tertiam a religioso quopiam monasterii S. Genovefæ compositam suppeditavit mihi, sed mendis scatentem, codex Collegii Fullonum Bruzellæ. Hæc vero cum prima in plurimis consentit, nisi quod subinde aliqua adduntur ad explicationem. Eam hic omisi ne in nimis vastam molem opus excresceret. Subjungi tamen duabus prioribus vitis, quæ de S. Genovefæ miraculis, translatione, excellentia, revelatione, a variis religiosis monasterii S. Genovefæ litteris mandata in eodem reperi ms.

3 De anno mortis sanctissimæ hujus Virginis variæ sunt auctororum sententiæ. Galesinius in Notis existimat obiisse circiter annum DXXV. Breulius in Antiquit. Paris. et Renatus Benedictus anno DXXIV. ms. Florarium DXXII consentit fere Aimoinus lib. 1, cap. 24, scribens usque ad Clotharii et Childeberti tempora vixisse. Baronius anno 499, num. 31, ita scribit: Superstes fuit hæc admiranda virgo diutius, utpote quam idem auctor propagasse vitam dicat ultra octoginta annos. At si anno 429, profectus in Britanniam S. Germanus, ut idem scribit Baronius, Sanctamque Genovefam, licet admodum adolescentem, est allocutus, atque ad servandam virginitatem hortatus; non potest profecto illa diu ultra annum D, supervixisse. Nam demus tum octo aut novem fuisse annorum, ergo anno D, aut XI, fuerit LXXX. Junior non potest fuisse, quæ, ut dicitur in vita S. Germani l. 1, cap. 21, se religiosæ professionis adstringi jam dudum desiderio sit professa, ejusque ad id benedictionem petierit. Quid quod in priore vita dicatur Clodoveus magnificam basilicam ad ejus sepulchrum extruere cepisse, quam deinde perfecit Clotildis?

4 Multa de vita et translatione S. Genovefæ habet

Quando obiit S. Genovefa.

In necessitate 27 Jacobus

cir cumfertur
theca corporis
ejus.

Jacobus Breulius lib. 2 Antiquit. Parisiens. ubi et de Abbatia S. Genovæ ejusque privilegiis: testaturque in communi necessitate consuevisse thecam reliquiarum ejus deponi, et publica supplicatione circumferri, singulari solemnitate, cujus ipse caeremonias omnes describit.

§ De S. Genovæ innumeri fere scripserunt: fuse Renatus Benedictus in vitis Sanctorum Gallie, qui et Translationem, miracula atque commemorat. Petrum Pontanum Brugensem qui Cæcus a vitio oculorum dictus, testatur Claudius Robertus novem libros carminum de ea scripsisse, quos necdum vidi. In S. Genovæ laudem carmen geminum cecinit et publicavit Dionysius Petavius noster, recuperata illius patrocinio sanitate.

P. Dionysius
Petavius S. Ge-
novæ ope sa-
natus.

VITA EX VETERIBUS MSS.

CAPUT I.

S. Genovæ virginitatem suadet S. Germanus.

S. Genovæ
patria et pa-
rentes.
* Sur. qua-
tuor.

Beata Genovæ in Nemetodorensi parochia nata est, quæ septem ferme millibus a Parisio urbe abest. Pater ejus Severus, mater Gerontia vocitata est. Sed primum ab ineunte ætate ejus devotionem, tum deum gratiam Dei, quæ in ipsa collata est, fidelibus censui innotescere.

Hæresis Pela-
giana in An-
glia a SS. Ger-
mano et Lupo
extirpata.

2 Proficiscentibus itaque ad Britanniam sanctis ac venerabilibus viris Germano ac Lupo Pontificibus, ad Pelagianam hæresim, quæ in illis finibus imminabat, superandam; quæ hæresis zizania super triticum seminans asserebat natos ex duobus baptizatis sine baptismo posse salvari; cum omnino prædicatio divina tradat nullum posse habere vitam æternam, nisi renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto. Hanc hæresim et scripturarum testimonium et virtutum miraculis triumphantes ab eadem provincia effugarunt. Eunt, ut dixi, in Britanniam ad prædictam parochiam, manendi vel maxime orandi gratia, se contulerunt. Quibus cum vulgi multitudo haud procul ab ecclesia benedictionem expetens obviam venisset, et catervatim uterque sexus virorum et mulierum ac parvulorum occurreret, in medio occurrentium coetu eminens S. Germanus intuetur in spiritu sanctissimam fore Genovæ, quam illico ad se adduci præcepit. Cujus caput deosculans sciscitatur a turba nomen puellæ, et cujus esset filia interrogat. Extemplonomen Genovæ a circumstante populo edictum est: et pater vel mater acciti adstiterunt. At adeos S. Germanus: Hæc infans vestra est filia? At illi Nostra, inquit, Domine. Quibus ait Sanctus Germanus: Felices vos tam venerandæ sobolis genitores! In hujus nativitate, magni gaudii et exultationis celebratum mysterium in celo noveritis ab Angelis. Erit hæc magna coram Domino, et multi ejus vitam propositumque sanctum mirantes, declinabunt a malo, et ab improba atque impudica vita conversi ad Dominum, remissionem peccatorum et præmia vite a Christo percepturi erunt.

Joan. 3. 3.

S. Germanus
prædicat san-
cilitatem Geno-
væ.

3 Et paulo post ait Genovæ: Filia mi Genovæ. At illa respondit: Audit famula tua, Pater sancte; quæ jubes edicito. Cui S. Germanus dixit: Quæso ne verearis mihi profiteri, si vis in sanctimonio consecrata Christo immaculatum et intactum corpus, quemadmodum sponsa ejus, servare. Cui Genovæ respondit: Benedictus tu mi Pater, quia quæ desidero dignatus es si velim sciscitari. Volo, inquit, sancte Pater, et oro ut devotionem meam Dominus adimplere dignetur. Ait ei S. Germanus: Confide filia, viriliter age, et quod corde credis et ore profiteris, operibus adimplere satage. Dabit enim Dominus virtutem et fortitudinem decori tuo.

Suadet ei vir-
ginitatem.

* Ms. Ultra et
lip. ora.

Hæc cano-
nica.

4 Pervenientes ergo ad ecclesiam, cursum spiritualem, Nonam atque Duodecimam celebrantes, semper S. Germanus manum suam super caput ejus tenuit. Et cibo sumpto ac hymno dicto, jussit Severum cum filia in suo se collocare receptaculo, eumque primo diluculo ante sui profectioem ad se reverti

præcepit. Quæ cum fuisset lustrante jam solis lampade terras, ita ut jusserat, a genitore suo allata, nescio quid in ea cæleste deinceps S. Germanus conspiciat, ait ad eam: Ave filia Genovæ. Reminisceris quid hesternæ die de corporis tui integritate mihi sis pollicita? Cui Genovæ respondit: Reminiscor, quid tibi Deoque, Pater sancte, promisi; quia castitatem mentis et corporis integerrimam, Deo me juvante, usque in finem servare desidero. Cui S. Germanus nummum æreum Dei nutu allatum habentem a signum Crucis a tellure colligans pro magno munere dedit, inquit ad eam: Hunc transformatum pro memoria mei a collo suspensum semper habeto; nulliusque metalli, neque auri, neque argenti, seu cuiuslibet margaritæ ornamento collum saltem digitosque tuos onerari patiaris. Nam si sæculi hujus vel exitus decor tuam superaverit mentem, etiam æternis et cælestibus carebis ornamentis. Et valedicens ei atque obsecrans ut sui memor tantum crebro in Christo esset, et commendans eam genitori suo Severo, iter quod cœperant, auxiliante Domino, perrexerunt.

Numisma
cruce insigni-
tum.

Vanum orna-
tum dissuadet
Genovæ Ger-
manus.

NOT. 53.

NOT. 54.

CAPUT II.

Paralysi laborat, ejus sanctitas varie commendatur.

Factum est autem post dies aliquot, cum mater ejus die solemnæ ad ecclesiam pergeret, et Genovæ quam domi remanere præceperat, nequaquam posset abigere clamantem sibi cum lacrimis, et dicentem: Ego fidem, quam S. Germano pollicita sum, Christo me consolante, servabo, et ecclesiæ limina frequen- tabo, ut sponsa Christi esse merear, sicut ipse mihi beatissimus Confessor reppromisit; illico mater ejus, iracundia repleta, ut filia aliam dedit, statim lumen percussa est orbitate. Tribus namque mensibus minus a biennio, nutu divinæ majestatis, ad manifestandam gratiam Genovæ, hanc perpessa est cæcitate. Tandem aliquando recordata mater ejus quid tunc testimonium de filia sua summus Pontifex dedisset, vocans eam ad se ait ei: Obsecro te, filia mi, accipe hauritorium, et properans perge ad puteum, ut exhibeas mihi aquam. Cumque summa festinatione ad puteum venisset, et super marginem putei fleret, eo quod propter eam mater ejus lumen amisisset; dein ut desiit flere, impleto vasculo detulit aquam matri suæ. Mater vero ejus, extendens manus ad cælum, cum fide et veneratione aquam a filia sua allatam, insuper ipsa spirante ab ea crucis virtute signatam, accepit; de qua fomentans sibi oculos paululum cernere cœpit. Cumque hoc bis terve facisset, lumen amissum integre recepit.

Mater eam
percussit sit
cæca.

Aqua a filia
benedicta ti-
nit oculos, et
sanatur.

NOT. 55.

Sanctitas ejus
Episcopo re-
velatur.

* Ms. Bonif.
illico. Cl. Ro-
bertus Fla-
vianum vo-
cat.

6 Contigit autem ut cum duabus puellis multum se senioribus ad consecrandum Julico Episcopo traderetur. Quæ cum juxta ætatem amorum ad consecrandum offerrentur, ut comperit divinitus prædictus Pontifex, Genovæ virginibus, quæ illi præponebantur, meritis multum esse sublimiorem, ait: Illa, quæ retro sequitur, anteponat: quoniam hæc cælitus jam est sanctificationem adeptæ. Sic itaque benedictionem consecuta ab obtutu Pontificis discesserunt.

Migrat Pari-
sius.

7 Denique parentibus B. Genovæ defunctis, accersita a matre sua spirituali ad Parisium urbem commigravit. Et ut virtus Domini in infirmitate ejus probaretur, et gratia Christi in ea collata plus luce- ret; tempore aliquo ita est corpus ejus obsessum paralysi, ut laxatis artubus, nulla compago adhærere suo crederetur loco. De qua infirmitate nimium afflicta, triduo jam corpus ejus exanime, solis paululum genis rubentibus, custodiebatur. Quæ cum deno corporalem fuisset adeptæ sanitatem, profitebatur, se

* al. cresce-
ret.

Paralysi labo-
rat.

in

* addit us.
Ultra et sup-
plicium im-
piorum.
Loca beato-
ram videt.
Secreta cor-
dium cogno-
scit.

in spiritu ab Angelo in requiem justorum * deductam, et ibi se vidisse parata diligentibus Deum præmia, quæ incredibilia apud infideles habeantur.

8 Pluribus namque in hoc sæculo viventibus secreta conscientias liquido declarabat. Quod propter arrogantes silere satius, quam æmulantibus innotescere malui, qui ingentem devotionem habent detrahendi; nam dum bonis invident suam superstitiosam indicant conscientiam.

S. Germanus
secundo it in
Britanniam.

9 Adveniente post hæc denno S. Germano Parisium, ac secunda vice in Britanniam proficiscente, universus populus in occursum ejus ab urbe egressus est. At ille illico sollicitus de Genovefa, quid ageret, inquisivit. Sed vulgus, qui paratior est ad derogandum bonis potius, quam ad imitandum, asserebat eam inferiorem quam opinabatur esse. Quorum iniquam vocem omnino despiciens sanctus Pontifex, in civitatem ingressus ad hospitium Genovefæ usque pervenit. Quam cum tanta humilitate salutavit, ut omnes mirarentur. Et oratione facta ostendit iis, quibus despectui habebatur, in secreto cubili ejus, terram madidam de suis lacrymis irrigatam: et residens disposuit eis vitam ejus exordium, quemadmodum Nemethodoro palam cunctis edixerat: simulque commendans eam populo in viam, quam cœperat, gressum direxit.

Genovefam
honorat et
laudat.

CAPUT III.

Hunnos precibus a Parisiis avertit.

Attila immi-
nente alio fu-
gere cupiunt
Parisienses.

Exeunte sono, Attila Hunnorum Regem Galliam sævissime vastaturum, terrore perculti Parisiorum cives, bona ac stipendia facultatum suarum in alias tutiores civitates deferre nitentur. Quorum matronas convocans Genovefa, suadebat ut jejuniis et orationibus ac vigiliis insisterent; quatenus possent sicut Judith et Esther, superventuram cladem evadere. Consentientes ergo Genovefa, dies aliquot in baptisterio vigiliis exercentes jejuniis et orationibus, sicut Genovefa suaserat, Deo vacaverunt. Viris quoque idem suadebat, ne bona sua a Parisio auferrent; nam illas civitates, quas esse tutiores credebant gens irata vastaret; Parisium vero urbem incontaminatam ab inimicis, Christo protegente, salvandam.

Dissuadet id
Genovefa.

Oritur in eam
tumultus.

11 Insurrexerunt autem in eam cives Parisiorum, dicentes pseudopropheticam suis temporibus apparuisse, eo quod prohiberentur ab ea, quasi a peritura civitate in alias tutiores urbes bona sua transferre. Tractantibus ergo civibus ut Genovefam aut lapidibus obrutum, aut vasto gurgite mersam punirent; interea adveniente ab Antisiodorensi urbe Archidiacono, qui olim audierat S. Germanum, magnificum testimonium de Genovefa dedisse, invenit per loca cives conventicula facere, ac de interemptione Genovefæ concionari. Qui cum consilium eorum cognovisset, dixit ad eos: Nolite, o cives tantum admittere facinus. Istam, de cujus vos interitu jam tractatis, referente S. Germano Antistite nostro audivimus ex utero matris suæ a Deo electam: et ecce eulogias, illi a S. Germano * directas exhibeo. Comperientes igitur Parisiorum cives Genovefam testimonio S. Germani, Dei esse fidelissimam famulam, videntes etiam eulogias, quæ illi deferente Archidiacono fuerant allatæ, metuentes Deum, et hæc quæ ab Archidiacono dicebantur mirantes, dissipato pravo consilio, insidiandi finem fecerunt.

S. Germanus
moriens ad
eam eulogias
mittit.
* al. relictas.

2. Thess. 3. 3.

12 Impletum est in die illa dictum Apostoli, qui ait: Non enim omnium est fides: fidelis autem Deus qui conservabit vos et custodiet a malo. Summi Antistites Martinus et Anianus pro virtutum suarum admiratione valde laudati sunt, eo quod unus apud Vangionem civitatem postridie inermis pugnae offerendus utriusque exercitus sævitiæ sedata fœdus obtinuit; alter vero Aurelianorum urbem ab exercitu Hunno-

rum circumseptam, juvantibus se Egetio Patricio cum Gothis, meritis orationum suarum ne periret promeruit. Porro Genovefam nomine dignum est honorari, quæ itidem orationibus suis prædictum exercitum ne Parisium circumdaret procul abegit?

EX MSS.
Precibus ho-
stem avertit.

NOT. 56.

CAPUT IV.

Ædificat basilicam, quæ nunc dicitur Prioratus S. Dionysii de Strata.

Quinto decimo namque usque ad quinquagesimum ætatis suæ annum, a die Dominico usque in quintam feriam, et a quinta feria usque ad diem Dominicum, jejunium nunquam dissolvit. Nam illis solummodo duobus sacris in hebdomada diebus, id est Dominica et quinta feria, aliquantulum cibi sumens, reliquis totius hebdomadæ diebus in abstinentia perdurabat. Esecæ vero illi erat panis hordeaceus et faba, quam post duas aut tres hebdomadas in olla coctam recommiscens edebat. Vinum autem vel quidquid inebriare potest in omni vita sua non bibit. Post quinquagesimum autem annum ætatis suæ, suadentibus Episcopis, quibus contradicere sacrilegium * est, metuensque Domini dictum quo ait: Qui vos audit, me audit; qui vos spernit me spernit; piscem et lac cum pane hordeaceo edere cœpit.

Ejus abstinen-
tia.

* us. Rip. fore
suspiciatur.
Luc. 10. 16.

14 Quotiens cælum conspexit, toties lacrymata est: et cum esset mundo corde, quemadmodum Lucas Evangelista descripsit de Beatissimo Stephano, ita et hæc credebatur cælos apertos videre, et Dominum nostrum Jesum Christum stantem ad dexteram Dei, quoniam irritum non est promissum Domini, quo ait: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

Cælum aspi-
ciens lacry-
matur.
Act. 7. 33.

Math. 5. 8.

15 Duodecim enim virgines spirituales, quas Hermas, qui et Pastor nuncupatus est, in libro suo descripsit, ei individue comites extitere; quæ ita nominantur: Fides, Abstinentia, Patientia, Magnanimitas, Simplicitas, Innocentia, Concordia, Caritas, Disciplina, Castitas, Veritas, et Prudentia. Hæ fuerunt indissociabiles et indivisæ Genovefæ.

Ejus mysticus
comitalus.
1. 3. sim. 9.

16 Quanta veneratione et amore dilexit a Catholice vicium, in quo Sanctus Dionysius cum sociis suis Rustico et Eleutherio passus est et sepultus, nequaquam silendum esse arbitror. *b* Nam fervens devotio erat ipsi Beatissimæ Genovefæ, ut in honorem Sancti Dionysii Episcopi et Martyris basilicam construeret: sed facultas deerat. Cui cum solito quadam die Presbyteri civitatis occurrissent, ait ad eos: Venerabiles in Christo sancti Patres ac seniores mei, obsecro vos, ut faciatis in unum collationem, ut ædificetur in S. Dionysii honorem basilica. Nam terribilem esse et metuendum locum ejus nemini ambigendum est. At illi responderunt: Forsitan deerunt parvitati nostræ vires ædificandi: nam coquendæ calcis copia deest. Quibus Genovefa Spiritu sancto repleta, claro vultu, mente præclariori vaticinans, manifestum dedit eloquium, dixitque ad eos: Egrediatur, quæso, sanctitas vestra, et deambulate per pontem civitatis, et quæ audieritis renuntiate mihi.

Erga S. Dio-
nysium pie-
tas.

Agit de ex-
truenda S. Dio-
nysio basilica.

17 Qui cum egressi fuissent in plateam, stabant præstolantes si quid congruum sacræ virginis voluntati audirent. Et ecce duo custodes porcorum non longe ab eis stantes, cum inter se sermocinarentur, ait unus ad alterum: Dum suis vestigium ob * pas- tum vagantis legerem, inveni furnum calcis miræ magnitudinis. Cui alter pastor et contrario respondit: Item et ego inveni in silva arborem radicibus a vento evulsam, et sub radicibus ejus similiter furnum calcis, de quo nec quidquam credo aliquando esse sublatum. Hæc audientes Presbyteri porrectis ad æthera vultibus, oculisque in cælum præ gaudio fixis, Deum benedixerunt, qui tantam gratiam famulæ suæ Genovefæ dignatus est conferre. Comperientes ergo loca,

* al. partum
vacantis.

Miro modo
calcæ ad id ne-
cessaria reper-
itur.

in

Ex. vss. in quibus siti erant furni calcis, de quibus porcorum custodes concionabantur, regressi Presbyteri quæ a pastoribus didicerant renuntiaverunt. At illa extemplo præ gaudio sinum lacrymis implevit, egressisque de domo sua Presbyteris, poplitibus inclinat, genibusque in terra fixis, noctem totam in oratione et lacrymis consummavit, obsecrans sibi a Domino opitulationem atque auxilium conferri, quemadmodum possit in honore summi Pontificis ac Martyris S. Dionysii basilicam construere.

18 Quæ luce prima vigiliis confecta ad Genesium Presbyterum properans direxit, imploravitque eum quatenus basilicam in suprascripti Martyris honore construerent. Cui et de calcibus, quas Deus providerat, indicavit. Etenim Genesius Presbyter, ubi de calcibus audivit, metu superatus, Genovefam pronus in terra adoravit; ac repromisit dies noctesque se obnixæ quæ jusserat impleturum. Universis denique civibus, Genovefa implorante, auxilium ferentibus, in honorem sæpedicti Martyris ad fastigium usque basilica constructa est.

19 Operæ pretium etiam illud indicare, quid miraculi per eam Dominus fecit. Cum collectis carpentariis, qui ad crebro dictum ædificium quæ de lignis opus erant, in saltu alii inciderent ac dolerent, alii in plaustra conveherent; contigit ut potus deficeret. Et Genovefæ erat incognitum, quod potus deesset.

Affari Genesius Presbyter Genovefam cœpit, ut opifices cohortaretur, quousque ille ad civitatem pergeret, potumque velociter exhiberet. His auditis Genovefa, vas in quo potus ante delatus fuerat, quod cupam nuncupant, deferri sibi jubet. Quæ cum fuisset allata, jubet a se omnes seorsum discedere. Et illa genibus in tellure fixis, lacrymas fundens, ubi se sensit obtinuisse quod precabatur, surgens oratione completa, signum Crucis super vas poculi fecit. Mirabile dictu, statim cupa usque ad summum poculo impleta est: et ex eo qui ad operandum acciti fuerant, quamdiu omne opus basilicæ consummatum est, uberrime potantes maximas Deo gratias retulerunt.

a vss. Bonif. et Bip. Catholacensem.
b Hic interserit ms. Ultraj. multa de missione S. Dionysii in Gallias, quæ cum absint ab aliis vss. omittimus.

CAPUT V.

Cæcam et paralyticam sanat: precibus extinctum cereum reaccendit.

Noctem Sabbathi pervigil transigit.

Fuit illi devotio ut omnem noctem sabbathi, quæ lucescit in primam sabbati, juxta traditionem Domini, quemadmodum servus præstolans dominum suum quando redeat a nuptiis, totam pervigilem duceret. Vice quadam post intempestam noctem, jam proximam diem Dominicam gallorum plausu vel cantu indicante, egreditur de receptaculo suo, ut ad basilicam S. Dionysii pergeret. Contigit autem ut cereus, qui ante eam deferebatur, extingueretur; turbataque sunt virgines, quæ cum eærant, ab horrore terræ noctis, et a nimio cœno vel imbre, quinimius nubibus defluebat. Illico Genovefa cereum extinctum sibi dari petiit. Quem cum manu accepisset, continuo illuminatus est: eumque manu gestans ad basilicam usque pervenit, et ibi ante eam lucens cereus ipse igne consumptus est.

Cereum extinctum sine igne reaccendit.

Bis alias idem evenit.

Ejus cerei particulis multæ sanantur.

21 Similiter eodem tempore ingressa in ecclesiam cum diutissime solo recubans oratione completa a pavimento surrexisset, cereus necdum ab igne contactus, divino nutu succensus in manu ejus illuminatus est.

22 Item in cellula sua aiunt cereum in manu ejus sine successione ignis illuminatum. De quo etiam cereo plures infirmi, fide instigante, paululum cum reverentia auferentes, pristinam receperunt sanitatem.

23 Quædam femina furtim abstulit ejus calea-

menta, quæ ut ad domum suam pervenit continuo oculorum lumen amisit: ergo ut cognovit furuncula, cælitus in se ulcisci injuriam Genovefæ, alterius ad eam ducatu reportans caleamenta, ruensque ad pedes ejus ignosci sibi pariter et lumen amissum reddi precabatur. Genovefa vero, ut erat benignissima, manu eam ab humo subridens levavit, et signans oculos ejus pristinum lumen restituit.

Quædam furunculae lumen amisit. Ergo ut cognovit furuncula, cælitus in se ulcisci injuriam Genovefæ, alterius ad eam ducatu reportans caleamenta, ruensque ad pedes ejus ignosci sibi pariter et lumen amissum reddi precabatur. Genovefa vero, ut erat benignissima, manu eam ab humo subridens levavit, et signans oculos ejus pristinum lumen restituit.

24 In Lugdunensi oppido quid miraculi per eam Dominus fecit edicere series lectionis postulat. Adveniente siquidem Genovefa haud procul ab ipso oppido maxima pars populi in occursum ejus venit; inter quos et parentes cujusdam puellæ, quæ novem annis ita erat paralyti afflicta, ut nequiret * cujusquam membri compage juvari. Supplicantibus ergo parentibus puellæ vel senioribus populi, ab domum puellæ pervenit. Oratione facta, contractansque dissolutos artus, propriis manibus eam se vestire vel calcare præcepit. Et ita a lecto surgens ad ecclesiam cum populo incolomis perrexit. Quod miraculum cum vidissent turbæ, benedixerunt Dominum nostrum Jesum Christum, qui tantam gratiam diligentibus se præstare dignatus est. Et remeantem Genovefam ab ipso oppido psallentes et exultantes populi deduxerunt.

Item alia paralytica

* Ita ms. Bonifont. sed Ultr. ut nequiret quisquam indicare compagem membrorum. ms. Bip. ut nulla valeret se movere compage membrorum.

CAPUT VI.

Patent ei ostia, ac corda. Dæmones fugat.

Cum esset a insignis Hildericus Francorum Rex, venerationem qua eam dilexit effari nequeo: adeo ut vice quadam ne victos, quos interimere cogitabat, Genovefa abriperet, b egrediens urbem Parisiorum, portam claudi præceperit. At ubi ad Genovefam perfidum internuntium, Regis deliberatio pervenit; confestim ad liberandas animas properans iter direxit. Non minimum admirantis populi fuit spectaculum, quemadmodum se porta civitatis inter manus ejus sine clave reseravit. Sicque Regem consecuta, ne victorum capita amputarentur, obtinuit.

Hildericus magni eam facit. a alii ingens forte, gentilis. b al. ingrediens. Porta Parisiensis sponte Genovefæ aperiantur.

26 Fuit quidam Sanctus in partibus Orientis valde contemptor sæculi, nomine Simeon, in Syria Cilicia eminens ab Antiochia manens in columna annis fere quadraginta; quem aiunt sedule negotiatores illuc euntes ac redeuntes de Genovefa interrogasse; quam etiam veneratione profusa salutasse, et ut ejus in orationibus suis memoresset, obnixæ poposcisse ferunt.

S. Simeon Stylites (de quo 3 Januar.)

Genovefam sibi per spiritum notam salutat.

27 Puella quædam jam nubilis, et jam desponsata, nomine Cilinia, ut comperit gratiam Christi Genovefæ collatam, petiit sibi ab ipsa vestem mutari. Quod cum adolescens, cui fuerat promissa, audisset, protinus indignatione repletus, Meldis urbem, ubi Cilinia cum Genovefa morabatur, advenit. Mox Genovefa una cum Cilinia ut advenisse adolescentem comperit, cum summa festinatione ad ecclesiam perrexit. Magni miraculi res fuit, quemadmodum eis fugientibus ad ecclesiam baptisterium, quod interiorius erat, sponte se reseravit. Sic itaque prædicta puella ab hujus mundi naufragio vel contagione liberata, usque in consummationem in abstinentia et castitate perseveravit.

Puellam desponsatam, Deo consecrat volentem, et periculo eximit.

28 Per idem tempus suprædicta Cilinia obtulit Genovefæ puellam de ministerio suo, cui biennio fere ægrotanti etiam pedum usus fuerat ablatum. Quam ut manibus Genovefa contractavit, confestim sanitatem consecuta est.

Debilem sanat.

29 Factum est ut in Parisio propria urbe offerrentur ei inter viros et mulieres duodecim animæ, quæ a dæmonibus gravissime vexabantur. Illico Genovefa Christum sibi in auxilium invocans, ad orationem recurrit: continuoque energumenus penduntur in aera, ita ut nec manus eorum cameram, nec pedes terram tangerent.

12 energumenos precibus et signo crucis liberat.

* ms. Bonif. continuo.

tangerent. Quæ cum ab oratione surrexisset jussit eos ad S. Dionysii Martyris basilicam pergere. * E contra energumini clamabant nequaquam sibi gradiendi facultatem concedi, nisi ab ea dissolverentur. Et ita a Genovefa signati, vinctis post tergum manibus ac silentibus ad basilicam prædicti Martyris perrexerunt. Illaque post duas fere horas eos subsecuta, ad crebro dictam basilicam pervenit: quæ cum orare, ut moris sibi erat, adhærens pavimento, cum fletu cœpisset, vociferabantur energumini cum ingenti clamore, prope jam esse eos, quos advenire sibi in solatium Genovefa precabatur: forsitan, ut opinor, Angeli, aut Martyres, vel Sancti quique eidem in auxilium conveniebant. Saltem ipse Dominus qui prope est omnibus invocantibus eum in veritate, præsens aderat; quique voluntatem timentium se facit, et deprecationem justorum exaudit, ut salventur ab eo. Elevansque se Genovefa ab oratione, et signans unumquemque eorum singulatim, omnes continuo obsessi a spiritibus immundis curati sunt. Moxque omnium astantium nares fetor gravissimus percussit, videlicet ut cuncti crederent animas a vexatione dæmonum emundatas. Et magnificavit omnis cœtus Dominum in tali signo.

Dæmones cum fectore discedunt.

Occulta peccata cognoscit Genovefa.

30 Adveniens quædam puella a Bituricensi urbe Parisium, quæ post consecrationem suam corpus suum violaverat, sed ab hominibus immaculata credebatur; interrogatur a Genovefa, utrum sanctimonialis an vidua esset. At illa respondit se in sanctimonio consecratam, intacto corpore Christo dignum præbere famulatum. E contrario Genovefa locum ad tempus vel hominem eundem, qui corpus ejus violaverat, exposuit. At illa quæ in cassum se Christi sponsam profitebatur, conscientia convicta, protinus ad pedes Genovefæ corruit. Multa de hujuscemodi hominibus narrare possem; sed propter longam narrationem silentio prætermisi.

NOT. 37.

CAPUT VII.

Visum, vires, vitam variis restituit. Annonam pauperibus famis tempore procurat.

Puerum submersum vitam restituit.

Post non longi temporis spatium erat cum ea mulier, quæ ab ipsa fuerat a vexatione diaboli emundata: cui filius annorum quatuor fuerat, qui casu ruit in puteum, et post tres fere horas demersus jacuit, exinde sublatus a matre sua, cum fletu et gemitu ante pedes Genovefæ vultu contrito defunctus depositus est: quem ut accepit Genovefa, et pallio suo cooperuit, prostrata in orationem, tunc flere non cessavit usque dum puerulum mortuum mors dimisit. Erant eodem tempore dies quadragesimæ, et infans ipse jam catechumenus factus fide imbuebatur Catholica; quin imo in Paschæ vigilia baptizatus, * Cellomerus nuncupatus est, eo quod in cellula sepe predictæ Genovefæ vitam, quam amiserat, recepisset.

* ms. Bonif. et Rip. Cellomerus. Ultra Collomerus. Cujusdam manum tactu sanatur.

32 In Meldorum urbe occurrit ei homo cubito tenuis cum brachio manum aridam habens, obsecrans sanitatem sibi per eam restitui: apprehensam ergo manum illius aridam, ac compagem digitorum, brachiumque contractum vexillo crucis muniens; in semihora manus ejus restituta est.

Natalis calicis dies, dictus dies cœnæ Domini.

* addunt quidam ms. religiosa.

Cæca visum restituit Genovefa.

* ms. Rip. qui-

33 A die sancto Epiphaniæ, usque ad natalem calicis diem, qui est Domini cœnæ, erat mos B. Genovefæ ut sola in cellula reclausa maneret; quatenus liberius soli Deo orationibus et vigiliis deserviret. Quadam die advenit quædam * femina curiositate potius quam fide permota, quidnam Genovefa in cellula sua ageret clam hunc oculorum amisit. Nescio quid procul dubio dolose cogitantem ultio divina damnavit. Cujus oculos consummatione Quadragesimæ procedens Genovefa e cellula sua, oratione et signo crucis illuminavit.

34 Tempore igitur, quo obsidionem Parisius * per

bis quinos, ut aiunt, annos a Francis perpessa est, pagum ejusdem urbis ita inedia affligerat, ut nonnulli fame interiisse noscantur. Factum est autem ut Genovefa in Arciacense oppidum, navali evectioe ad comparandam annonam proficisceretur. Quæ cum pervenisset ad locum, ubi erat in amne Sequanæ arbor quæ naves mergebat, paullulum Genovefanavigantes ad ripam appropinquare præcepit: et oratione facta arborem incidi jussit. Quam cum ictibus securium navales ejusdem socii cœpissent incidere, ultro orante Genovefa radicitus avulsa est. Protinus duo monstra feruntur * vario colore ab eodem loco egressa, de quorum nidore duabus fere horis navigantes foetidissimo non modice flatu * gravati sunt. Nullusque deinceps in eodem loco naufragium passus ex navigantibus fertur.

Ex mss. nos per annos. Tempore famis Parisiensibus succurrit. Arborem navitis criticissimam præcipit avellit.

* ms. Rip. terrimi coloris. Dæmonem naufragii auctorem pellit. * ms. Ultr. percussit al. percussit.

Paralyticam signo crucis sanat.

35 Deinde cum Arciacum oppidum fuisset ingressa, occurrit ei quidam Tribunus, nomine Passivus, deprecabaturque eam, ut uxorem suam longo jam tempore paralysis languore detentam sua visitatione salvaret. Obsecrante ergo Tribuno vel senioribus loci illius, in domum ejusdem ingressa ad lectum ægrotantis femine accessit, statimque, ut sibi semper moris erat, in orationem se dedit: completaque oratione, roboratam mulierem signaculo crucis de lectulo consurgere jussit: confestim mulier, quæ, ut asserebant, annis fere quatuor nequaquam vehi propriis viribus, præ ægritudine, vel dolore quiverat, jubente Genovefa illico de lecto surrexit incolumis. Pro eujus in commune miraculo, omnes magnificaverunt mirabilem Deum in Sanctis suis.

Paralyticam signo crucis sanat.

36 Cumque ad civitatem * Trecassium pervenisset, occurrit ei multitudo populi offerentes infirmos. Quos illa signans et benedicens incolumes reddebat. Oblatus est ei in eadem urbe homo, quem Dominico die operantem ultio divina excæcaverat: nec non et puella annorum fere duodecim, similiter cæca: quorum illa oculos facto signo Crucis, invocata individua Trinitate, illuminavit.

* ms. Bonif. Trecassim. Signo crucis multos ægros, et duos cæcos sanat.

37 Quidam Subdiaconus, ut vidit tanta mirabilia per eam fieri, obtulit ei filium suum, quem bis quinis mensibus febrium frigus vehementer affligerat. Mox Genovefa aquam sibi exhiberi jussit, quam ut accepit invocato nomine Domini, et vexillo crucis signatam infirmo potandam dedit. Tunc propitiato Domino Jesu Christo confestim sanus factus est.

Alium ægrum sanat signo crucis.

38 Plures ea tempestate, fide repleti, auferentes fimbrias vestimenti ejus, a diversis infirmitatibus sunt sanati. Plerique obsessi a dæmonibus per eam mundati sunt.

Fimbriis vestimenti ejus sunt miracula.

39 Regrediens vero * ab Arciaco, ubi dies aliquot commorata est, et inde rediens ad suam civitatem, uxor Tribuni, quæ per eam fuerat sanitatem consecuta, quousque navem adsunderet eam prosecuta est. Navali igitur evectioe remeantibus contigit ut naves eorum vento flante, ita inter scopulos vel arbores periclitarentur, ut * castellæ in quibus fruges exhibebant, in latere versæ, etiam naves aqua implerentur. Illico Genovefa ad cælum manibus expansis optulationem a Christo flagitavit, confestimque naves in suo sunt cursu directæ. Sicque per eam Deus ac Dominus noster undecim naves oneriferas frugum salvavit. Hæc ut vidit Bessus Presbyter, ejus præ timore calor ossa reliquerat, lætitia repletus, clara voce cecinit dicens: Adjutor et protector factus est nobis Dominus in salutem. Pariterque omnes cum eo in cælum clamore sublato; canticum Exodi in modum celestium concinentes magnificaverunt Deum, per quem sunt famula ejus Genovefa deprecante salvati.

* al. Archiacum.

* ms. Bonif. castellatum.

Precibus naufragium cum suis evadit.

Exod. 15.

40 Regressa itaque Parisium urbem, unicuique prout * opus fuit annonam largita est: nonnullis vero, quibus virtus præ inopia deerat, panes integros prærogabat, adeo ut sæpe puellæ, quæ in ejus obsequio erant, recurrentes ad cibum, partem de pane, quem in

* ms. Rip. potuit. Pauperibus liberaliter subvenit.

in eo posuerant, non reperirent: pars enim maxima fuerat ab ea clam pauperibus erogata. Quod tum demum a quo esset panis de clibano sublatus reperiatur, cum panes calidos per civitatem post paullulum cererent egenos deferentes, et nomen Genovefæ benedicentes ac magnificantes audirent. Erat illi spes non de his quæ videntur, sed quæ non videntur. Erat enim verum dictum Prophetæ, qui dicit: Quoniam qui pauperibus erogat Deo fenerat. Cui etiam patria illa, in qua feneratores egentium requirunt thesaurum suum, olim per revelationem Spiritus sancti fuerat ostensa: et idcirco sine intermissione flere consueverat, quandoquidem sciebat, se in corpore positam peregrinari a Domino.

* Sequentia usque ad n. 44. desunt in ms. Rip.

CAPUT VIII.

Variis ægris signo crucis subvenit.

Surdum signo crucis sanat. *ms. Bonif. Frummius. ms. Rip. Frummius. Puellam moribundam precibus sanat.

Defensor quidam ex Meldorum urbe, nomine Frummius, annis quatuor clausos habens aurium meatus, Parisium Genovefam expetiit, obsecrans sibi tactu manuum suarum auditum restitui. Cujus cum aures manu contrectans signasset, continuo auditu recepto benedixit Domino Jesu Christo.

42 In Aurelianensi urbe quid miraculi per eam gestum sit, ordo lectionis narrare exposcit. Cujus cum Fraternali matrisfamilie, quæ super filiam suam Claudiam in transitu depositam deflebat, adventus delatus fuisset, pro filia rogatura, continuo ad Genovefam properans direxit. Quam cum in basilica S. Aniani Antistitis orantem reperisset, cadens ad pedes ejus, eulans hoc tantum deprecata fertur: Redde mihi Domina Genovefa filiam meam. Genovefa, ut vidit fidem ejus, respondisse dicitur: Desine ab injuria ac molestia mea: filia tua redintegrata est incolumitas. Posthoc responsum Fraternali leta surrexit, una cum Genovefa rediit ad tabernaculum suum. Mirabilis Dei potentia Claudiam ex faucibus inferi revocatam ita extemplosavit, ut sospes Genovefæ in auditorio domus occurreret. Et magnificavit universa turba Dominum pro repentina incolumitate meritis Genovefæ, Claudie reddita.

Notens famulo suo ignoscere, morbo corripitur.

43 Factum est in eadem urbe, cum cuidam pro famulo culpabili supplicaret, et ille superbia et pertinacia obduratus nequaquam famulo ignosceret, his eum verbis allocuta dicitur: Si tu me supplicentem despectui habes, non me despicit Dominus meus Jesus Christus, quoniam pius et clemens est ad ignoscendum. Ast ubi in domum suam homo ille rediit, mox ita febre accensus est, ut tota nocte anhelans et æstuans requiescere nequiret: quin etiam in crastinum primo diluculo, etiam aperto ore, morbo, qui quotidianus bos interpretatur, lingua salivam distillans, ad pedes Genovefæ provolutus, veniam, quam pridie famulo non dederat, sibi dari precabatur. Sancta vero Genovefa signans eum, omnis ab eo febris et ægritudo discessit, et ita sanum mente atque corpore dominum, et servum reddidit excusatum. Sine dubitatione Angelus Domini eum affligebat, quemadmodum Ancianum Judicem pertinacissimum, ante cujus januam S. Martinus intempesta nocte pro vincis rogaturus advenisse legitur, quem etiam colaphizatum ab Angelo lectio tradit, ut ante fores domus suæ S. Martino occurrisset, et omnia quæ peteret præstitisse feratur.

Signo crucis sanatur a Genovefa.

CAPUT IX.

Dæmonem ex humanis corporibus pellit.

Et inde navigio Turonis profecta, multa discrimina Ligeris fluvii perpessa est. Sunt vero ab Aurelianorum urbe usque ad Turonorum civitatem, quæ Tertia Lugdunensis nuncupatur, quasi stadia sexcenta. Et cum ad portum Turonicæ urbis venisset, occurrit ei de basilica S. Martini energumenorum multitudo,

Multos energumenos signo crucis curat.

clamantes nequissimi spiritus, se inter S. Martinum et Genovefam flammis exuri. Quin et pericula quæ in Ligeri fluvio perpessa fuerat, ad æmulationem sui se profitebantur immisisse. Interea Genovefa basilicam S. Martini ingressa, plures obsessos a dæmonibus oratione, et signaculo crucis emundavit. Verum illi, a quibus immundi spiritus exibant, fatebantur in hora cruciatus sui, quod digiti manuum Genovefæ singillatim velut cerei divinitus cælesti igne flagrarent, et circa se ardere, foetidissime debacchantes clamabant.

His Genovefæ digiti ardere videntur.

45 Adierunt eam tres viri, quorum conjuges in domibus eorum clam a dæmonibus vexabantur; obsecrantes ut visitatione sua eas a nequissimis spiritibus emundaret. At illa, ut erat benignissima, secuta est eos. Ingressa ergo uniuscujusque domum, matronæ eorum oratione, et benedictione olei unctæ per eam a vexatione dæmonum sunt emundatæ.

3 energumenas oleo benedicto curat.

46 Postperendie cum S. Martini interesset vigiliis, in angulo basilicæ orans, ac benedicens et laudans Dominum, et in media caterva staret incognita, unus de psallentibus arreptus a dæmone, lanians proprios artus, quos mente captus a se alienos esse credebat, ab absida ad Genovefam properavit. Cumque Genovefa spiritum immundum a corpore hominis juberet exire, et spiritum nequam per oculum se progredi minaretur, imperante Genovefa, fœda reliquens vestigia, fluxu ventris egestus est. Nec mora, dicto citius ejecto dæmone persona mundata est. Multis honoribus tum eam euntem ac redeuntem universi honoraverunt.

Item alium.

47 Per idem tempus stans in aditu domus suæ vidit quandam puellam prætereuntem ampullam in manu gestantem: quam cum ad se vocasset, interrogat quid ferret. At illa inquit: Ampullam ad liquamen, quod mihi nuper a negotiatoribus venundatum est. Porro Genovefa conspiciat generis humani hostem in ampullæ ore sedentem, comminans insufflavit in eam: statimque pars de ore ipsius ampullæ fracta cecidit. Tunc demum signata ampulla abire puellam jussit. Hæc videntes valde mirati sunt, quod nequaquam ei diabolus se occultare quiverat.

*ms. Bonif. se esse alium credebatur.

Dæmonem ex ampulla expellit.

CAPUT X.

Imbrem, tempestatem, morbos, precibus depellit.

Puerulus quidam, nomine Maroveus, oblatu est Genovefæ a parentibus suis cæcus, surdus, mutus, et claudus. Quem oleo benedicto delibutum, signaculo etiam Crucis communit. Sicque roboratus erubibus gressum direxit incolumis, ac recepta visione integre auditum et eloquium adeptus est.

Cæcum, surdum, mutum, claudum sanat.

49 Item in territorio Meldensium urbis congregatis messoribus, cum propriam messem meteret sæpedita jam virgo, valde turbati sunt messorum propter imbrem repentinum, qui cum turbine imminerebat. Confestimque Genovefa ingressa tentorium, solito more, solo adherens cum fletu orare coepit. Admirabilem cunctis intuentibus Christus ostendit virtutem: nam cum in circuitu omnium segotes pluvia rigaret, nec messem nec messorum Genovefæ saltem ullus guttarum humor illapsus contigit.

Pluviam precibus avertit.

50 Factum est deinceps cum per amnem Sequanæ navali deveheretur itinere, ita, ut solet fieri, insperate cæli mutata serenitate, hinc orta tempestate navicula ejus vento collisa, pene fluctibus operiebatur: protinus Genovefa suspiciens in cælum, manibus expansis auxilium a Domino precabatur. Talis continuo facta est tranquillitas, ut sine dubio Christus adfuisse et ventis ac fluvio imperasse crederetur.

Tempestatem precibus sedat.

51 Ægros vero jugiter oleo sacro delibutos, sospites reddebat. Factum est ut quemdam a dæmonio vexatum oleo vellet perungere, cui cum secundum præceptionem sui, ampulla, quæ oleum benedictum habuerat, vacua fuisset allata, vehementissime sancta Dei famula Genovefa turbata quidnam ageret hæsitabat.

Oleo benedicto morbus sanat, dæmonem pellit.

tabat. Nam Pontifex qui oleum ei benediceret aberat. Interea solo recubans auxilium sibi affore de cælo ad absolvendum infirmum sacris precibus implorabat. Mox ut ab oratione surrexit, in manibus ejus ampulla oleo repleta est. Et ita demum geminæ in una hora virtutes, Christo operante, per eam apparuerunt, ut et ampulla, quæ oleum non habebat, inter manus ejus vacua repleteret; et ab ipso oleo energumeno delibuto, a vexatione dæmonum incolumis redderetur.

Ejus precibus oleo repletur ampulla.

Quando scripta sit vita.

Post ter senos namque ab obitu ejus annos, quo ad describendam ejus vitam animum apposui, cum ipsa ampulla oleum, quod in oratione creverat, vidi.

CAPUT XI.

Miracula post mortem : basilica ei erecta.

Octogenaria major moritur.

Verumtamen de excessu vitæ ejus, et honore funeris, brevitate secutus, silere studui; quæ transit in senectute bona plena virtutibus, ampliusque quam decies octonos annos manens in corpore vixit in sæculo peregrinata a Domino, humataque est in pace die iii Nonas Januarii.

*MS. Bip. puer. Nephritis ad ejus sepulchrum curata.

33 Quidam vir, nomine Prudens, qualiter remedium ac medelam ad ejus sepulchrum adeptus sit, non absurdum fidelibus innoscere, pro reverentia loci ipsius existimo. Quem cum ab infirmitate calculi nimium afflictum genitores sui vivere desperarent, et ad tumulum Genovefæ cum gemitu et fletu medelam aegritudinis implorassent, ipsa die lapis ab eadem infirmitate generatus ab eodem egressus est, et ulterius eum prædicta infirmitas non vexavit.

Manuum contractio sanata.

34 Quidam Gotho die Dominico operanti manus utroque contraxerant. Hic cum ad sepulchrum Genovefæ sanitatem sibi reddi nocte tota implorasset, in crastinum ab oratorio super sepulchrum de ligno contextum, recepta manuum suarum sanitate incolumis egressus est.

*MS. Bonif. corporis. Basilica ad ejus honorem cepta a Clodoveo, perfecta a Clotilde.

35 Nam et gloriosæ memoriæ Chlodovæus Rex bellorum jure tremendus, crebro pro dilectione sanctæ Virginis in ergastulum retrusus indulgentiam tribuit, et pro criminum animadversione sæpe etiam culpabiles incolumes Genovefa supplicante dimisit. Quin etiam honoris ejus gratia basilicam ædificare cœperat, quæ post discessum ejus studio præcellentissimæ Crothildis Reginae suæ celsum extulit ædificata fastigium. Cui est porticus applicata triplex, nec non et Patriarcharum et Prophetarum, et Martyrum atque Confessorum, veram vetusti temporis fidem, quæ sunt tradita libris et historiæ paginis pictura refert. Atque ideo universi qui Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, secundum substantiam Deitatis adoramus, et unitatem in Trinitate confitemur, incessanter obsecremus fidelissimam Dei famulam Genovefam, ut supplicet pro præteritis malis nostris veniam, quatenus reconciliati, magnificemus Dominum nostrum Jesum Christum, cui est gloria, et honor, et imperium, et potestas in sæcula sæculorum, Amen.

not. 38.

ALIA VITA

EX VETERIBUS MSS.

CAPUT I.

S. Genovefæ virginitatem suadet S. Germanus.

S. Genovefæ patria ac parentes.

Sancta igitur Genovefa in Nemetrodorensi parochia nata, quæ septem ferme millibus a Parisius urbe est constituta, Severo patre, Gerontia matre progenita est. Hæc quantam ab ineunte ætate scientiam Dei gratia fuerit consecuta, quantaque Deo religionis devotione servierit, fidelium auditui profectuique valitura edita in titulis verba testantur.

2 Proficiscentes itaque ad Britannias Germanus

et Lupus præclari maximeque Pontifices ad Pelagia nam hæresim, quæ tunc in locis illis emergerat, reprimendam, ad memoratam forte parochiam orandi vel manendi se gratia contulerunt: quibus cum obviam utriusque sexus multitudo eminens ab ecclesia catervatim vico effusa procederet; hæc adolescentula inter reliquam occurrentium multitudinem parentum est vestigia comitata. Quam cum S. Germanus eminens aspexisset, nescio quid in ea, meritorum ejus præsciis, spirituale prospiciens, cœpit extemplo et nomen puellæ, et cuius esset filia sciscitari. A circumstantibus illico et puellæ pariter et parentum nomina disseruntur. Ad quos ait S. Germanus: Hæc vestra est filia? Illi, Nostra, inquirunt. Quibus ille respondit: Felices vos tam venerandæ sobolis genitores.

Ex MSS. S. Germano Episcopo occurrit.

*MS. Aud. ad ecclesiam.

3 Advenientes ergo ad ecclesiam hora duodecima celebrata, S. Germanus parentes pariter et puellam ad hospitii sui receptaculum jussit abire. Quam sibi altera die mature priusquam abscederet injunxit adduci. Postero die surgente jam jubare parentes ac filia, uti S. Germanus indixerat, adfuerunt. Cumque puellam memoratus Pontifex, præsciis futurorum, suaderet religiosæ vitæ propositum blandiloquus hortator assumere; illa se exoptare hujus meriti donum, parvula quidem ætate, haud infanti professione respondit.

*MS. Pseudh. nona.

*MS. Max. Porro diei. Excitatur ad studium castitatis.

4 Cumque S. Germanus valde in puella et Dei donum et perfectæ fidei jam miraretur exordia, in terram forte oculis tam admirabilis rei stupore defixis, numquam solo æreum jacere prospexit, crucis signaculo titulatum. Hunc beatus Pontifex a telluris pulvere sublevatum puellæ quasi quoddam pignus religiosi muneris dereliquit, atque ut perforatus collo ejus inhaereret indixit, et ut nullius post hæc metalli aut margaritarum monilibus ornaretur admonuit, ut sæculi ornamenta despiciens veri nitoris et candoris cælestis gratiæ pulcritudine non careret. Et valedicens ei, commendansque eam genitoribus suis, necessitatem cœpti itineris pertinax viator exequitur.

*MS. Aud. fortiter. Namisma cruce insignitum.

CAPUT II.

Paralysi laborat, ejus sanctitas varie commendatur.

Post aliquot dies mater ejus die solemnii ad ecclesiam ire disposuit, et Genovefam domi remanere ac recedere præcepit. Quam cum a se dum ad ecclesiam pergeret, ne quaquam posset abigere, clamitantem sibimet ac dicentem, quod promissionis suæ memor vellet ecclesiam orationis ac devotionis studio frequentare; mater ejus palma maxillam ejus iracunda percussit. Quæ illico luminis visione privata supplicium continuæ cœcitatatis incurrit. Tribus namque mensibus minus a biennio expers lucis fuisse manifestissime perhibetur. Tandem aliquando, ut credibile est, Deo inspirante, recordata est mater ejus quid dudum S. Germanus summus Pontifex filiam suam meriti censuerat habituram, et vocans eam ad se ait ei: Obsecro, cape hauritorium, properansque perge ad puteum, et aquam adfer matri, quæ privata luminis beneficio semiviva est. Soboles ne gravaret illam, summa eum festinatione percurrens ad puteum, impleto hauritorio aquam matri, quam poposcerat, ministravit. Mater vero, extensis ad cælum manibus, aquam a filia, quam deferebat, excepit: et ut collatæ aquæ a filia crucis signum superponeretur expetiit: de qua fomentans sibimet oculos, recepisse se paululum sensit aspectum. Cumque hoc bis terque fecisset, eam ad puritatem luminis derogati recepta in integrum sanitate manifestum est pervenisse.

*al. dormire mane ad domi residere. Atque ita legisse videtur Surius.

Mater Genovefæ aquam inflans fit cæca.

Aqua a filia benedicta in oculos, et sanatur.

6 Accidit etiam ut cum B. Genovefa duæ puellæ multum eam ætatis senio præcedentes consecrandæ Julico Episcopo ducerentur. Quas cum juxta ætatem annorum promoverent, Genovefam, nescio quid in ea spiritualis

*MS. Pseudh. illico. S. Max. Julico.

Ex vss. Consecratur. obmerita aliis prelati.

Migrat Parisios.

Laborat paralyti.

Triduo animi deliquium patitur. Multa cognoscit arcanum.

S. Germanus secundo it in Britanniam.

Genovefam adit, ac honorat.

spiritualis gratiæ proprium inesse perspicuus, benedictioni ante alias præcepit offerri; sicque et aliæ benedictionem deinceps consecutæ obtutibus prædicti Pontificis pariter abierunt.

7 Defunctis itaque parentibus, Parisiis urbe, arcescente matre sua spiritali atque etiam adhortante, migravit. Factum est autem postquam in urbem se contulit, ut in infirmitate ejus Christi in ea gratia peculiarius infusa totius populi notitiæ vulgata plus cresceret; et ita corpus ejus paralytici humoris ægritudo acrius dominata dissolveret, ut populante vi morbi nulla prorsus compago suis artibus adhæreret. Cujus infirmitatis vehementius afflictatione depressa triduo semianimis, solis tantum genis subrubentibus, palpitavit. Quæ cum corporalem denuo sanitatem, opitulante Dei misericordia, fuisset adepta, multa sibi in spiritu visa quibusdam spiritalibus est professa, quæ propter incredulorum oblocutionem, invidiamque jactantiæ non necesse est enarrari.

8 Advenienti igitur Sancto Germano Parisios, et iterum ad Britannias ambulanti, cunctus obviam populus obvenerationem tanti Pontificis procul ab urbe pro fidei devotione processit. At ille illico sollicitus de Genovefæ vita vel actibus inquisivit. Sed quidam ex populo bonis invidi, ad loquendum garruli, ad obloquendum parati, voluerunt vitæ illius perspicuam claritatem inani obloquiorum susurratione fuscare. Quos statim S. Germanus Pontificali gravitate desepxit, et civitatem ingressus, Genovefæ hospitium sibi poposcit ostendi. Quam cum summa humilitate et veneratione salutans, vitæ illius qualitatem universo populo uti Nimitodoro fecerat, prædicavit: et ex urbe egressus cursum est dispositi itineris executus.

CAPUT III.

Hunos precibus a Parisiis avertit.

Attila Gallias vastat. Parisienses alio fugere meditantur.

Dissuadet illi per uxores Genovefa.

*vss. in manus.

*al. fit ut cives.

Capiunt cives eam interficere.

*vss. Aud. pro-cacitatis.

Eodem tempore Attila Rex Hunorum provincias Galliæ gravi coeperat populatione vastare. Tunc Parisiaci, hostilitatis illius vim furoremque metuentes se cum conjugibus ac liberis, fortunisque suis ad urbes tutioribus locis fundatas coeperant relicto Parisio velle transferre. Quorum conjuges S. Genovefa cœpit instantius adhortari, ne urbem, in qua genitæ nutritæque fuerant, sub hac desperatione desererent; sed potius contra gladium impetum se vel viros suos jejuniis et orationibus armarent, quo facilius Deo opitulante confiderent evasuras. Consentientes ergo matronæ S. Genovefæ consiliis, orationibus deditæ, spem suam statuunt in Dei misericordia atque omnipotentis auxilio collocare; virosque suos omnimodis admonebant, ne desperantes bona sua a Parisiis deportarent; sed potius ut Dominum fideliter precarentur, qui eos ab imminente periculo valeret eripere. Nam civitates illæ, quarum munitionem nitebantur expetere, aiebat illis, quoniam graviori belli impetu immanis essent quatiendæ; Parisius autem quod interemerata ab inimicis, Deo protegente, maneret.

10 Unde etiam, (ut fuit fides) Parisiaci sanctæ ac Deo placitæ Virgini pro communis lucri bono, in quo eos vel uxores eorum commonere minime desinebat, sacrilegos de ea ausi sunt inire conventus et in necem famulæ Dei nefaria societate conjuncti, supplicia, quæ non immerito adulteris flagitiosisque pro nugacitatis temeritate debentur, sanctæ illi religiosæque Virgini sceleratis cogitationum ausibus sunt inferre moliti. Peracta igitur cunctatione, cum jam nulla restaret de necis illatione dissensio, sed sola esset de mortis conditione utrum lapidaretur an mergeretur contentio, dum deliberatum facinus hæc paullulum causa suspenderet, Archidiaconus ab Autisiodorensi urbe Parisius subito accidit ut veni-

ret. Qui cum sollicitè quid ibidem ageretur inquireret, quisnam ille esset civium tractatus agnovit. Quibus ille protinus inquit: Nolite, o cives, tantum facinus mente concipere. Hanc ego S. Germanum Episcopum venerabili voce laudare, et vitæ ejus merita prædicare frequenter audivi. Ecce quæ ei a memorato Pontifice, et per me sunt allata perspicite. Hæc Archidiaconus atque alia plura narrando, civium animos in sese potius quam in benedictæ illius necem commotos, salubri adlocutione compefcuit.

11 S. Martinus virtutum admiratione laudabilis apud Wangionum civitatem a Præfecto militum custodia deputatus, atque inermis altera die contra exercitum profereudus, orationum meritis fœdus utriusque partis obtinuit. Beatissimus Pontifex Anianus Aurelianensem urbem Hunorum obsidione vallatam, et prope jam pulsibus corruentem ab imminente periculo accelerato orationibus Gothorum auxilio liberavit. Hæc vero Hunorum exercitui non solum longius venienti orationibus restitit, verum etiam ne appropinquare Parisius conaretur apud Deum orationibus suis obtinuit. Merito ergo S. Genovefæ eadem, quæ prædictis Antistitibus, venerationis deferuntur obsequia, cui in virtutum meritis probatur esse par gloria.

CAPUT IV.

S. Dionysii basilicam ædificat.

Aquintodecimo namque usque ad quinquagesimum annum ætatis suæ bis in hebdomada jejuniis modica cibi sumptione dissoluit. Panis hordeacei tantum et fabæ capiens pulmentum; vinum vero vel quidquid inebriare hominem potest, omni tempore vitæ suæ non potavit. Post quinquagesimum annum Episcopis suadentibus, quorum admonitioni nefas est contradici, piscem et lac rara ac modica perceptione gustavit.

13 Fuerunt ei hæc virgines comites * spirituales, his vocabulorum nominibus nuncupatæ: Fides, Abstinencia, Magnanimitas, Patientia, Simplicitas, Innocentia, Concordia, Prudentia, Caritas, Veritas, Disciplina, omni illi vitæ suæ tempore cohærentes.

14 Vieum Catholicensem, in quo S. Dionysius et passus est et sepultus, grandi amore ac veneratione dilexit. Hic vero Episcopus in sexto a Parisiis miliario martyrio vitam finivit, qui a Clemente Episcopo S. Petri discipulo est in Sacerdotium benedictus, et ab eodem dicitur in has partes destinatus, qui Clemens etiam certamen supradicti Sancti Petri Apostoli cum Simone mago in Cæsarea vel alibi gestum admirabili prædicatione descripsit.

15 Cupiebat enim S. Genovefa huic Sancto Dionysio Martyri in supradicto vico basilicam maxima construere ambitione, sed pro exiguitate census virtus deerat construendi. Ad eujus eum officium Presbyteri solito convenissent, cœpit cum his habere de basilicæ constructione colloquium, ut unusquisque prout posset operi impendium pro fidei suæ devotione conferret. Qui cum ad excoquendas calces se possibilitatis copiam non habere præcipue quærentur; S. Genovefa confidens de auxilio Domini nihil huic operi defuturum, ait ad eos: Egredimini et per civitatem et pontes ac per vias gradientes, unusquisque sollicita quid audire possit aurium sagacitate perquirat. Qui protinus dicto obedientes et creduli quid eisdem de hac re demonstraretur; et egressi stantes in publico, quod unusquisque prætereuntium diceret indicto linguis silentio, usu tantum aurium præstolantes, duos inter se pastores audiunt colloquentes, quod dum a degregata ob b pastum forte pecora sollicitè vestigarent, duos furnos referatos calibus in desertis locis et abditis se vidisse alter alteri miræ magnitudinis indicabat. Hæc audientes Presbyteri

Compefcit eos Archidiaconus Autisiodor.

Comparatur SS. Martino et Aniano.

NOT. 59.

Ejus abstinentiæ.

*vss. Aud. preclare. Ejus mysticæ comites.

Ergo S. Dionysii pietas.

S. Dionysius in Galliam a S. Clemente missus.

S. Genovefa agit de ædificanda ei basilica.

Calx ad id necessariam irriter reperitur.

a vss. S. Mdx. segregata. vss. Aud. decongregata. b. al. partum.

sbyteri et lacrymosis gratulationibus Deo gratias referentes, quod famulam suam Genovefam tam peculiari gratiæ dote ditaret, mox memorati quæ cognoverant retulerunt. At illa egressis e domo Presbyteris, fixis in terram genibus ac solo strata procumbens, Domino supplicavit, ut tenuitati virium suarum ad parandum opus quod voverat pius auxiliator existeret. Quæ consummata prorumpente lucis vigilia ad Genesium Presbyterum festina pervenit, et illi omnia de repertis furnis, uti erant gesta, narravit. Quin Presbyter in hoc opere memorato præcipitans executurum se sedulo, quod illi injungeret repromisit. Sic et auxiliantibus civibus basilica est in honore sancti Martyris Dionysii, eadem adhortante, constructa.

Genesius Presbyter operi præest.

*ul. operas artificum. Operis potum impetrat a Deo.

16 Illud etiam censeo, quid miraculi dum circa basilicam attentius laboraretur accesserit, nequaquam debere silentio præteriri. Congregatis ergo artificibus, quibus lignorum erat incidendi commitendique notitia, cum plurimi ad perficiendum ædificium memoratum ab eadem invitati pro devotione fidei convenissent, accidit ut poculum, quo propinabatur, pene deficeret. Unde ergo ait ei Genesius, ut illa intentius operum artifices hortaretur, dum is ad civitatem quod deerat velocius allaturus excurreret. Egresso ergo eodem cuppam sibi S. Genovefa quæ poculum habuerat præcepit ostendi: supra quam signum crucis faciens exhausta cuppæ illius capacitas, ejusdem poculi, cujus dudum fuerat qualitate referta usque ad oris orbitam, quasi nihil ex ea ablatum fuerit, est repleta, ita ut congregatis usque ad abscessum consummati operis miro infusionis genere satis abundeque sufficeret.

CAPUT V.

Cæcam et paralyticam sanat: precibus candellam reaccendit.

Noctem sabbathi pervigil in oratione transigit.

Cumque esset illi etiam hæc in vigiliarum observatione devotio, ut noctem sabbathi usque ad crastinam lucem, id est Dominicam diem, pervigili oratione consummaret, accidit uno quodammodo domesticarum volucrum cantu transacto, intempestæ noctis curriculo, ut e cubiculo suo ad basilicam memorati Martyris incenso cereo præeunte properaret: quod officium luminis vis turbinum flatu nimia spirationis extinxit. Cumque circa eam euntes comites obscuritas tetra noctis, ablato luminis ministerio, quo irent vel ubi gressum figerent reddidisset incertas; Genovefa mox ut e puellæ manu cereum rapuit, lumen idem amissæ claritatis excepit: et sic ad basilicam cum comitibus absque ulla gressuum ambiguitate pervenit. Ibiq; cereus ipsa gestante defixus eadem flamma est, qua incensus fuerat, lambente consumptus.

Cereum extinctum precibus reaccendit:

Item alias.

18 Aiunt etiam dum in cellula sua orationi diu solo recubans inhæreret, et a pavimento oratione completa fidelis Dei famula surrexisset, cereum ibidem absque ulla ignis appositione esse succensum. De quo plurimi fideliter expetentes feruntur consecuti non modicum diversarum infirmitatum absque ulla difficultate remedium.

Et cerco multi sanantur.

Ejus calcæo furata sit cæca:

19 Minimæ etiam rei quædam mulier, pedum calcæamenta furti obreptione præsumpsit: quæ statim ut ad domum regressa pervenit, pœnam cæcitatæ incurrit. Et ut agnovit quia ob benedictæ illius injuriam, pœnam in se divinitus excepisset, duce prævio gressus illius regente pertracta, ad Genovefæ pedes ruens prona decubuit, quæ indulgeri sibi veniam, lumenque restitui, clausa oculorum sede, sicis ex illata cæcitate lacrymarum imbre luminibus, solis tantum qui fletum proderent ululatibus implorabat. At illa humo eam miserata sustollens, ac de illati furti vilitate subridens, oculis s; us Crucis signaculo

Ab ea crucis signosantur.

confidenter impresso pristini visus restituit sanitatem.

Ex mss. *ms. Aud. Leuduno.

20 In Lugduno vero quid miraculi per eam Dominus fuerit operatus, nequaquam silentio rem tanti meriti patimur præterire. Adveniente igitur memorata, exiens ab urbe totius populi turba in occursum obviam properavit, ibique fuere inter reliquam populi turbam parentes puellæ, quæ jam novem fere annos ita paralytica erat humoris dominatione a penetrata b ut nullam prorsus haberet membrorum compagis soliditatem. Ad cujus lectulum Genovefa parentum precibus oxorata perducitur. Quæ oratione facta dum singulos puellæ artus manus visitatione contrectat, e lecto quo decumbebat exurgere, et calceare illico ipsam se posse fecit propriis manibus, et vestire, et secum ad ecclesiam ire jussit incolumem. Quod cum vidisset civitatis illius turba, vehementer attonita præcipua eam veneratione suspexit laudes referentes omnipotenti Deo, qui tantam gratiam diligentibus se dignaretur impendere.

a mss. S. Max. vastata. b mss. Aud. et S. Mac. ut ad nullum prorsus usum posset membrorum compago converti.

Paralyticam sanat.

CAPUT VI.

Patent ei ostia ac corda. Dæmones fugat.

Hildericus Rex Francorum cum non fuerit Christianus, grandi eam veneratione suspexit. Nam quadam vice cum aliquos capitaliter reos pertinaciter decrevisset occidere, ne S. Genovefæ precibus possent liberari, exiens de civitate jussit portas civitatis clavibus obserari. At ubi Genovefæ nuntiatum est, quod Rex ad eos occidendos foras fuisset egressus; protinus ut pro eis Regem precaretur festina perrexit. Advenienti ergo portæ, quæ diligenter fuerant obseratæ, statim ei sunt, stupefactis custodibus, quasi quodam jubentis imperio, vel obtemperantis obsequio, reseratæ. Sic ad Regem perveniens, ne vincti capitibus truncarentur obtinuit, et jam que perituri ab imminenti mortis periculo sunt liberati.

*ms. Max. dilexit. Hildericus Rex magni eam facit.

Portæ urbis sponte Genovefæ aperiantur.

22 Fuit quidam vir sanctus in Orientis partibus contemptor sæculi, nomine Simeon, quadraginta fere annos in columna eminens ab Antiochia constitutus: hic per negotiatores ad loca ista mercandi gratia sæpius venientes S. Genovefæ salutationes cum plurima veneratione mittebat, et ut pro se Dominum exoraret sedulo precabatur. Quanta namque fideles Dei famuli gratiæ locupletatione ditantur, ut quos a cognitione mutua provinciarum situs et spatia longinqua discriminant, eos Dei providentia interiori quodam mentis aspectu invicem nosse se faciat!

S. Simeon Stylites (de quo 5 Januar.) eam per spiritum cognoscit.

23 Adolescentula quædam valde nobilis, nomine Cilinia, cuidam puero sponsaliorum obligatione pollicita, petiit a S. Genovefa, ut sibi religiosi habitus indumenta mutaret, maritali copulæ et sæculari pompæ religionis decus et virginitatis ornamenta præferens. Quod cum per mobilis famæ flatus ad sponsi pervolasset auditum, protinus furoris pariter et amoris inflammatione permotus, Meldis ut sponsæ sure conjungeretur advenit. Comperto igitur adolescentis adventu S. Genovefa una cum Cilinia ad ecclesiam prope tetenderunt. Quibus accurrentibus ecclesiæ pariter interiora baptisterii limina reseratis ultro clavibus mirabili admiratione patuerunt, sicque puella mundi hujus naufragia perseverantia virginitatis eviceit.

*al. Licinia, Puellæ tuetur virginitatem.

Virginibus ultro templi adytæ patent.

*ms. Preudh, naufragio perseverantiam.

24 Quodam iterum tempore accidit, ut Parisius ei duodecim simul animæ, quæ graviter a dæmonio vexabantur, pariter offerrentur. Cumque pro emundatione eorum faciem Dei, ut sibi auxilium e cælo concederetur implorasset; protinus energumeni ad cameram usque prosiliunt, latenti quodam intrinsicis igne succensi, ut intuentium metu in aeris vacuum pondus corporum absentibus vinculis teneretur ad-

Energumenos 12 liberat.

EX MSS.

pensum, et nunc vociferantes quodam vinculorum more curvati, nunc in modum cujusdam voluminis implicantur adstricti, nunciterum resupini auras brachiorum ictibus criniumque diverberant, et urgeri se gravioribus suppliciis deducta in fletum longius voce deplorant. Sic orante ea diverso tormentorum genere invisibilis quæsituræ visibili quæstione torquentur. Cumque oratione completa a pavimento se Dei famula sublevasset, jussit eis ut ad S. Dionysii Martyris basilicam properarent. Ubi cum illi dicerent se non habere copiam illuc gradiendi, quia non essent Crucis signaculo resoluti ut pergerent; ab eadem illico Crucis signaculo resoluti, his ut pergerent imperavit, et ut perditioni dare corpora non valerent, ire illic tantum ubi jussi fuerant sunt dimissi. Ergo cum ad basilicam, uti eis a S. Genovefa fuerat imperatum nolentes ut malorum auctores, * volantes ut dæmones pervenissent; illa eos ad memorati Martyris aulam femineæ sexus gravitate tardata, post aliquot est horarum spatia subsecuta, cum ibidem pro eis beati Martyris adjuta solatio, orationi diu dedita, fidei confidentia Domino supplicasset, totum ægrotorum numerum ab obsidione immundorum spirituum sanitati propriæ reddidit absolutum, ita ut abscessum dæmonum non solum oris querimonia, verumetiam odoris immunditia testaretur.

* MS. D. Preudh. volentes.

Occulta peccata cognoscit.

25 Multa vero flagitia in quibusdam personis religionis propositum, habitu non actu, gerentibus, quæ ab his putabantur occulta, cognovit, et pro castiganda eorum impudentia publicavit: quæ propter honestorum auditum silentio debere censui mancipari.

CAPUT VII.

Visum, vitam, vires variis restituit. Annonam Parisiensibus curat.

Puerum a morte excitat.

Erat igitur cum ea quædam mulier, quæ ab ea fuerat immundi spiritus emundatione purgata, habens filium annorum quatuor. Hic forte puerulus dum improvidentius ludit, præceps saltu in putei volvitur imum: ibidemque trium ferme vel quatuor horarum spatio devolutus conlatus occubuit, superque eminentis aquæ cumulo tumulatus, a profundo tandem trahitur ad sepulchrum. Quem mater gremio miseranda complectens, sanctæ virginis ante pedes, scissa comis, genis laniata, deposuit. Illa vero corpus exanimæ rigidumque pallio miserata contextit: et orare cum lacrymis Dominum omnipotentem eoque non destitit, quoad vincens scilicet ac triumphans orationum viribus inferorum claustra perrumpens, matri filium reddidit vivum, ac spoliata morte restituit.

Alterius aridam manum tactu sanat.

A die Epiphaniæ usque ad Pascha latet in cella.

* MS. Aud. simplicis. Cæcæ visum restituit.

Parisienibus famis tempore succurrit.

Locus corruptus.

27 Meldis in urbe, gratiæ hujus opinione comperta, occurrit ei quidam cubito tenus rigidis intrinsecus nervis manus officio diminutus, postulans orationum ejus suffragio a se morbi illius detrimenta depelli: qui ab eadem in debili membrorum... manus visitatione signatus protinus abscessit sanus.

28 Hæc ergo famula Dei a sancto Epiphaniæ die usque in Pascha, id est, cenam Domini, intra cellulæ suæ penetralia secretius Deo, cui se voverat, deserviebat. Quædam ergo femina curiosa potius quam religiosa, cum quidnam ageret contemplari cellulæ proximius admota voluisset, statim oculi ejus, qui ministri rei non * simplices fuerant, lumine sunt privati. Quam illa impleto consuetudinis officio postquam e cella prodiit, restituit lumine orationum suarum intercessione sanavit.

29 Parisiaci post dirum ac diuturnum belli tumens excidium, mutato exitii genere, non ablato, Francorum exercitus famem miseris perniciosæ posteritatis sobolem dereliquit. Nam furor anterior extra urbem posita ac foris derelicta rapuerat; hic vero peccatores quæque clusa recessibus, ac fibris intrinsecus adhærentia consumebat. Igitur Genovefa miserorum clade

permota, navali evectioe alimoniam civibus provisura conscendit. Quæ cum per Sequanam fluvium, subigentibus contis, carinarum fulcis adversi amnis fluentia perscinderet, pervenit ad locum, in quo arbor adcreverat, quæ latentibus deorsum ramis nonnullas naves præcipitio perniciosi gurgitis immergebat: Genovefa illico nautis itineris comitibus ut applicaturi ad ripam proram verterent imperavit. Egressa igitur e navi dum inter se nautæ qualiter abscondi possit mutua colloquutione tractarent, confestim illa ad orationis suffragia in plurimis rebus sæpius experta secessit. Quæ arbor nullo ictu tacta bipennium, orationum ejus viribus radicibus evulsa de loco, in quo inhaerebat, excessit, ita ut nullum ibi deinceps periculum naufragii puppis incurreret; de cuius arboris gremio gemini angues, socii scilicet sceleris, versicoloribus squamis, teterrimi odoris, immensæ magnitudinis, referuntur egressi.

Nautas a naufragii periculo liberat.

Dæmonem naufragiorum auctorem fugat.

30 Ergo cum a Archiacam oppidum adventum ejus velox famæ nuntius præisset, occurrit ei quidam Tribunus, nomine b Passivus, cuius uxor per aliquot annos paralytica humoris impetu, et gressus vegetatione et omnium membrorum usu privata, mortua corpore, anima tantum intra se hospitalitate demorante, et nihil prorsus de membrorum officio jam possidente languebat. Ad hujus ergo lectulum Genovefa, mariti precibus exorata, perducitur. Quæ cum amotis turbis ante lectulum ejus orationi dedita diu solum lacrymis c irrigasset, mulierem e lecto redi-vis membris statim surgere, atque ire fecit incolumentum.

Tribuni uxorem paralyticam precibus sanat.

Cæcos et ægros multos signo crucis sanat.

31 Has igitur, opitulante Dei gratia, mirabiliter operata virtutes; ab Archiacam oppido ad civitatem Trecae est profecta, ibique cæcos et quam plurimos diversarum infirmitatum ac febrium languoribus semianimes cruciatos virtutum meritis et signi crucis impositione sanavit.

32 d De memorata iterum, in urbem Archiacam est reversa, et inde cum comparatis frugibus onstisque navibus Parisius remearet, subita vi turbinis naves ejus inter rupes arboresque tunduntur, ita ut puppes castellis in latum unum proclivius devolutis, vi undarum pene cumulate in profundum gurgitis mergerentur. Genovefa elevatis manibus in cælum, auxilium a Deo, cum periclitaretur, expetiit; statimque naves ad prosperum cursum Dei miserantis auxilio famulæque suæ precibus revocata, iter, quod cœperant, feliciter exequentur. e Besustus Presbyter, et ceteri navigantes canticum Exodi carminis, ad vicem celestatis, cum grandi exultatione cecinerunt dicentes: Adjutor et protector factus est nobis Dominus in salutem. Sic Parisius prospero cursu in propriam urbem perveniunt, civesque f exesos macie et famis ægritudine decolores g in solitam corporis plenitudinem cum studio pascendo reparavit.

Naves precibus a periculo liberat.

Exod. 13.

a MS. S. Max. Achaicum. MS. Aud. Arcindiacam.
b MS. Aud. et Sur. Passivus. c MS. Aud. infidisset.
d al. Demorata.
e MS. S. Max. Resuustus MS. Aud. Bessustus forte Bessustum. f MS. Aud. excessos. g MS. Aud. in solidam.

CAPUT VIII.

Varios signo Crucis et precibus sanat.

Defensor quidam ex Meldorum urbe * Prominius jam per aliquot annos obserato aurium meatu, nullum vocem capiebat introitum. Hic Parisius ut ab eadem sanaretur advenit. Cujus aures illa signans, manibusque contrectans, integrum ei, ut dudum habuerat, reseravit auditum.

* al. Pronimus.

Surdum signo crucis sanat.

34 Post aliquod ferme tempus memorata Dei famula Turonis proficiscens, Aurelianus forte accidit ut veniret. In qua urbe materfamilias Fraterna filiam suam Claudiam prope jam exanimam cum totius familiæ ululatus mœsta lamentatione defebat. Hujus ergo adventu, levi, ut solet, rumore comperto, obviam

Moribundam precibus sanat.

viam ei festina progrediens in S. Aniani basilica pedibus ejus fusa provolvitur. Cumque eam rogaret ut filiam sibi expulsa morte sanam restitueret; Genovefa eam hac adhortatione consolatur: Surge et flere jam desine; nam omnis in filia tua pestilens febris accensa, divina est miseratione restincta. Cumque ad domum Fraternalē de basilica ambae pariter advenirent, Claudia eis ad janam propriis gressibus obviam processit incolumis.

Nolens servo ignoscere, febrim corripitur:

* Ms. Aud. ureretur. Genovefae precibus sanatur.

33 In eadem civitate cuidam domino pro servo culpabili dicitur supplicasse: cumque ille pertinaci obduratus insania ad supplicationem illius servo nolisset ignoscere; illa ab eo quia nihil obtinere potuerit mœsta discessit. Statim dominus ut ad domum rediit, ægritudinem mortiferæ febris incurrit. Qui cum instantius febrium urgeretur angustiis, ad pedes S. Genovefae spumans æstuansque projecit. Illa vero mitis orationibus suis et dominum ab instanti tædio sanum, et servum culpæ vinculo reddidit absolutum.

CAPUT IX.

Dæmonem ex humanis corporibus pellit.

Dæmon navi-gentem impeditur conatur.

De memorata igitur urbe Turonis itura progreditur. Cumque labentibus carinis prorecta in proum Ligeris dorsa remorum quaterentur icta verberibus, multum itineri ejus ille nequissimi operis auctor per memorati fluminis vada officere est molitus: sed quæ protectione vallabatur Altissimi, nequaquam cursus ejus potuit nequissimi dæmonis insidiatione turbari. Ergo ut ad civitatis Turonicæ litus navem illius deflui fluminis cursus advexit, occurrit ei egredienti de navi illa sceleratorum immundissimorumque dæmonum multitudo: quam cum euntem ad basilicam vociferando eminus antiret, urendam se gemino que-rebatur incendio, eo quod ad venerationem sancti Antistitis aulam ejus introiret socia questionis. Multos ibidem tunc dum sancti Sacerdotis exequiis officium venerationis exsolvit, immundis spiritibus adimpletos, orationum meritis ac virtutibus reddidit. Ad aliquorum etiam primorum civium conjuges tribulationis ejusdem ægritudine laborantes, quas prodire in publicum maritalis necessitudinis non patiebatur affectus, per domus earum, maritorum precibus exorata perducitur. Quas, ut limen habitationis introit, oratione data, effugatis protinus dæmonibus, amota omni in posterum suspicione sanavit.

Multos energiminos liberat.

Dæmonem ex ampulla fugat.

* Ms. Aud. oris.

37 Accidit autem ut stans in ostio domus suæ quemdam hominem per plateam ampullam cum liquamine, quod mercaus fuerat, cerneret deportantem; in cuius ore conspexit illum nequissimum spiritum, et adversarium humani generis insidentem; cum ab homine postulatam manus suæ eam contigisset tactu, ab ea crucis impositione signata insidiator ille a creatura, cui se insererat, cum oræ ampullæ illius fragmine illico ejectus abscessit. Et licet intra ampullæ illius claustra callidus occultatum se subtilibus credidisset astutiis, tamen aspectu Dei famulæ deprehensus, et ne nocere posset effugatus evanuit.

CAPUT X.

Imbrem morbosque pellit: moritur.

Cæcum, mutum, surdum, claudum oleo benedicto sanat.

Pluviam precibus avertit a messoribus.

Quidam puerulus, nomine Maroveus, cæcus, mutus, surdus et claudus, beatæ Virgini recipiendæ sanitatis gratia Parisius a parentibus est delatus, qui ab ea benedicti olei unctione delibutus, videns, loquens, vadens, audiens, recepta in integrum sanitate incolumis domum cum parentibus est regressus.

39 Accidit etiam ut in Meldensi territorio cum rogatis messoribus propriæ segetis culmos spicarum executione truncaret, subito effusus imber ingrue-ret. Contrubatis operariis tentorium ingressa in oratione solo solito fusa procubuit, et ita in circumjectum

positos diversorum agros effusus imber infudit, ut nulla intra campi sui septa aquarum nubiumque gutta deflueret: sicque ab operariis mirabili admiratione opus ceptum absque ulla est turbinis perturbatione finitum.

40 Quidam ergo habens dæmonium adipiscendæ sanitatis gratia ad sepe dictam Dei famulam cum parentum fletu gemituque perducitur. Quæ cum deferri ampullam sibi, in qua sanctificata unguenta habere consueverat, præcepisset, forte accidit ut oleum non haberet, nec adesset in tempore Pontifex, qui ad præsens oleo gratiam sanctificationis infunderet. Quæ cum anceps quidnam ageret hæsitaret, in orationem protinus solo fusa procubuit. Cumque obsecrationis officium diu terræ inhærens, ut res secuta monstravit, fideliter adimpleret, ampullam inter manus suas plenam olei infusione perspexit. Sicque in unius horæ momento et de emundatione infirmi, et de collatione olei remunerante Christo gratiam geminæ virtutis emeruit.

Oleum benedictum precibus impetrat a Deo: eo dæmoniacum curat.

41 Virgo itaque Domini Genovefa decurso ævi spatium vitam in pace laudabili consummatione finivit, humataque est in Nonas Januariæ, quæ denos octies annos, peregrina mundo, venerabilis populo, devota Christo vixit in sæculo.

Moritur octogeneria.

42 Circa hujus ergo tumulum humilis primitus ligni superimpositione contactum gloriosæ memoriæ Hlodoveus Rex norma bonorum, et vir omnibus jure Principibus, virtute, justitia, pietate præferendus, basilicam mirabili dispositione fundavit. Quæ eodem immatura morte prævento, patrante sublimissima conjugæ Hlothilde Regina porticibus, atriis, a aditusque decorata celsum protulit elevata fastigium, et virtutibus in perpetuum præcelsum laudis præbitura monumentum, fulget in virginis dignitatem ante Christum, qui cum æterno Patre vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Basilicam in ejus honorem inchoat Clodoveus.

Perfecit Clotildis.

a Ms. Aud. aditusque an adytisque?

b Ms. S. Mar. præconium.

MIRACULA S. GENOVEFÆ

POST MORTEM,

AUCTORE ANONYMO

Ad S. Genovefam Parisiis religioso.

Post transitum beatissimæ Virginis Genovefae sepulchro ejus lampas assignata serviebat, quæ instar scatentis fontis olei rivos derivabat: accedente quoque miraculo derivatum mirabiliter oleum, multitudinem languentium triumphavit, et in melius mutata natura: arsit enim ignis in lampade post olei consumptionem, lampade mutata in fontem, oleo in medicinam. Itaque miraculo corporeæ lampadis miracula corporum operatur in terris, sed uberores rivos sinibus animarum infudit de mensura bona et coagitata et super-effluente in cælis.

Lampas ad ejus sepulchrum oleo salutifero scaturit.

2 Homo quidam linguæ oculorumque privatus officio, ante sepulchrum sanctæ Virginis productione temporis sensuum productionem postulaverat. Sed hora sacræ communionis Clericis pro Dei officio cantantibus: Illumina faciem tuam super servum tuum, vidit et locutus est. Simul ergo lumen et vocem supplicanti Virgo restituit; ne aut orbitatem oculorum vox restituta plangeret; aut destituta lingua gratiarum actionem pro luce reddita non referret.

Cæcus et mutus sanatur.

3 Revelatur interea cuidam Fulconio, a nativitate muto, territorii Pinciasensis oriundo, ut ad præsentiam beatæ virginis Genovefae veniat, ibique vocis libertatem, quam negaverat natura, recipiat. Cumque in fide revelationis Dominica quadam pervenisset ad locum, legebatur ad Missam Evangelium, ubi de Domino dicitur: Bene omnia fecit, et surdos fecit audire et mutos loqui. Audivit ille et credidit, statimque solum est vinculum linguæ ejus, et loquebatur magnificans

Mutos alius curatur.

Marc. 7, 37.

EX MSS.
* Hic deest in
catalogo Ab-
batum apud
Cl. Robertum.
In obsequio
Virginis re-
manet.

gnificans Deum. Post Missam interrogavit eum Abbas cœnobii, * Optatus nomine, quid post indictum sibi vocis beneficium agere velit. Respondit ille quod a loco recedere nolit quem sibi revelatio divina monstravit, ubi vocis etiam novitatem accepit. Oblitus enim suorum nescit ad propria redire, nescit sine præsentiâ virginis vivere omnibus diebus vitæ suæ. Votum viri lætus amplectitur Pater, et ei vitæ necessaria benigne fecit ministrari.

Cæcus visum
recipit.
Joan. 9.

4 Eodem igitur tempore mulier quædam in visione admonita, filium suum a natiuitate cæcum ad præfatæ Virginis detulit locum. Cumque ex Evangelica lectione die qua venerat recitaretur miraculum, quomodo Dominus Jesus Christus aperuit oculos cæci nati, continuo sicut audivimus, sicut vidimus in civitate Domini virtutum, in monte sancto ejus, aperti sunt oculi ejus; et novitate rerum arridens stupentes oculos singulis defigebat rebus; candelam quoque, quam mater ejus pro gratiarum actione accenderat, sicut consuetudo in talibus exigebat, videntibus multis qui astabant et mirantibus, amplexatus est. Itaque nativam cæcitatem indociles oculi testabantur, et nova lux novitatis stupore monstrabatur. Miracula sanctæ virginis revelatio divina præcurrit, ut præcurrente, miraculorum fides effectus deesse non possit, quia omnia possibilia sunt credenti.

Energumenus
liberatur.

5 Quidam vero Parisiorum demonio agitatibus ad multa suffragia Sanctorum ducebatur, nec curabatur. Desperata autem ejus salute, catenis ligatus custodiebatur: sed nocte quadam cum sopor irrueret super fessos custodes, fugit dæmoniaco ille, et direxit Dominus gressus ejus ad præfatæ ecclesiæ limina. Sed quia non potest juxta eam habitare malignus, statim reliquit eum diabolus, virtutem sanctæ virginis passus: et qui in vita nunquam prævaluit adversus eam, post vitam non prævalet nec juxta eam. Post paullulum temporis ecclesiæ fores ad nocturnum officium aperiuntur: interea ille ad sepulchrum virginis lætus, et oblata catena qua ligatus fuerat, vadit in domum suam, et narrat quanta sibi fecerit Deus.

Alius a lapsu
periculoso
servatur.

6 Præterea dum operari in tecto monasterii laborarent, unus eorum de templi fastigio ruens in foramen assersis cælati laquearii digitos impexit, reliquo corpore in præcipitium lapsus. Orantibus igitur pro eo fratribus, ascenderunt ad locum unde pendebat, qui brachiis ejus demissum laqueum subnodantes eum de præcipitio levaverunt. Ille vero assumptus de periculo fatebatur se in præcipitio constitutum, periculi metum ignorasse, et velut in somni revolutione quiescisse. Mox quoque ad miraculi fidem accessit miraculum, asser enim qui pondere humani corporis trahi non potuit, nulla vi impellente cecidit, et in partes divisus testimonium miraculi fuit.

Festum D. Vir-
ginis violans
et blasphemus
punitur.

7 Contigit etiam die Nativitatis B. Virginis ut mulier quædam in suburbio Parisiorum lanam carperet, sacra solemnitate contempta. Quæ cum a vicina contemptu tantæ solemnitatis argueretur, iniquitatem adjecit super iniquitatem, et ait: Nonne Maria mulier fuit et servile opus peregit? Ut autem nefandi operis malitiam nefario sermone complevit, indignis ejus manibus pectines tam indissolubiler conglutinati sunt, ut usque ad transitum beatæ virginis Genovefæ molestiis hujus sarcinæ damnaretur, digna retributione instrumento transeunte in penam, unde post perpetraverat culpam. Nocte autem præfatæ solemnitatis ad ecclesiam B. Genovefæ virginis venit, et ad primas voces matutinarum officii sarcina de manibus ejus cecidit. Unde, indubitanter credi oportet sibi assistentes servulos, et ponderis humani levamen suppliciter postulantes, meritis ejus quotidie exonerari et mordacibus culpis exui, quæ venientis ad se mulieris pondus statim dissolvit et excussit. Miraculi hujus fidem non solum homines loquuntur, verum etiam pectines, qui a foris pendent, testantur. Ideo

Opus S. Gene-
vefæ sanatur.

autem, ut credimus, per hanc virginem Virgo placatur, et festivitatis contemptus in hac festivitate remittitur, ut omnibus palam detur intelligi, quanta devotione et veneratione sanctæ virginis transitus debeat celebrari. Audistis, fratres, virginis sanctas de malis et periculis hominum mirabiliter triumphare; audite mirabiliorem ejus in aquis virtutem.

8 Quodam hyemali tempore Sequana fluvius continuus imbribus et multarum nivium aquis infusus, tam insolita et inaudita effusione proprios fines excessit, ut urbem Parisiorum totam efflueret, civis simul et Clericos a domiciliis et ecclesiis exturbaret. Inundatione autem facta eximius Pontifex * Richaldus civitatis ejusdem, timens ne suis peccatis aut populi civitas periclitaretur, ad placandum jejuniis Deum populos hortatur, jubetque Presbyteros et alios Ecclesiæ ministros cum sacris codicibus et vestimentis saltem navigio per singulas basilicas experiri si possent in eis divina officia celebrari. Unus autem ex illis, Richardus nomine, ascendit navem et processit usque ad monasterium puellarum penes Sancti domum Joannis Baptistæ situm in prædio et facultatibus B. Genovefæ constructum. Servabatur autem adhuc in monasterio illo lectus, ubi eadem virgo migravit ad Dominum, ambientibus quidem ab aquis circumdatus, sed non infusus, ascenderant enim aquæ usque ad medium vitrearum. Tunc ille, qui ad experiendam lectuli illius virtutem missus fuerat propius accedens, diligentibus oculis miraculi veritatem accepit, et Episcopo nuntiavit: qui continuo cum Clericis et populi multitudine ad locum venit, et viso, quod audierat, miraculo, Deo et Virgini gratias reddidit. Ab illa autem die Sequana tumens ad proprium alveum cogebatur; quem idcirco prius transcendit, ut inter miracula S. Genovefæ haberet miraculum. Reddita vobis est antiquata historia; sed cum adjecta novitate miraculi. Moyses quondam transituro Israeli mare rubrum divisit, qui post propter transitum pristina loca occupavit: sancta virgo Genovefa, lectum unde migravit virtute suæ præsentia non privat, quæ absens corpore, sed virtute præsens, irruentes aquas cohibuit, et in murum suspendit. Merito autem lectulus Virginis post mortem ejus servabatur ab aquis, ubi crucifixerat membra sua cum vitibus et concupiscentiis, et per multas noctes siccis vestigiis quæsierat quod diligebat et sitiabat anima sua, sicut terra sine aqua, donec bibit ad fontem, de quo qui bibit non sitiet iterum.

* Deest hic
apud Cl. Ro-
bertum.

Lectus S. Ge-
novæ in Se-
quana inun-
datione, ab
aquis illatus.

9 Per idem tempus servabatur ad supplicium latro quidam in carcere cum aliis nequam. Verum diei ejusdam vespera carceris custodes deludens ad secessum ire se finxit, et sub hac arte ad ecclesiam B. Genovefæ confugit. Sed quia ex consuetudine proximæ noctis clausa erat cœnobii porta quæ est e regione civitatis, lustrato cœnobii.... venit ad alteram portam, ubi est ecclesia S. Michaelis; jamque de proximo sequebatur eum.... Præses civitatis. Unus autem ex militibus Præsidis, Ratomus nomine, potentiam Virginis audacius ceteris contemnebat, et sancti nulli loci reverentia prior irruerat in furem. Utrouque autem monasterio propinquantem, latro supplicabat Virgini, et perituros mox miles quasi jam comprehenso insultabat latroni. Cumque sanctam virginem de impotentia blasphemasset, quod proximum sibi latronem liberare non posset, continuo Virginis potentiam passus cecidit et mortuus est. Igitur sancta Virgine terribiliter magnificata ceteri reverentiam et honorem Deo et virgini exhibentes tulerunt mortuum suum et sepelierunt sine honore extra civitatem. Quapropter terribilis est locus iste, terribilis et ipsa virgo præsidens loco; quia zelus domus suæ, ut castrorum acies ordinata, blasphemiam militum stravit, et supplicentem sibi latronem salvavit. Dum ergo morte militis vitam servavit latronis, et terrorem suum sanxit in milite et clementiam in latrone.

Blasphemus
subita morte
punitur.

NORMANNORUM

NORMANNORUM I INCURSIO.

Miracula in fuga, reditu, et post facta.

Cœnobium S. Genovefæ a Normannis exustum.

Ejus corpus alio delatum.

Locus corruptus

*Altare sponte movetur: reliquiis impo-
sitis quiescit.*

Herbertus Abbas dentem S. Genovefæ auferens visionibus et doloribus punitur.

Eum egregie ornatum restituit.

Cereus meritis S. Genovefæ reaccenditur. Referuntur Parisios ejus reliquie.

Mulier febribus liberatur.

Adultera fit muta: Vocem recipit ope S. Genovefæ.

Hactenus digesta miracula prius gesta sunt, quam monasterium B. Genovefæ Normannorum flagraret incendio. Nunc autem de innumeris, quibus postea claruit, pauca narrabo. Igitur præfati cœnobii fratres Normannorum tyrannidem declinantes, cum magna populi frequentia deduxerunt dominam suam ad Ategiis sui villam. Cereus autem, qui ante eam ferebatur comitantibus miraculis illuminatus est, ne in tenebris ambularet, cujus nulla unquam fuerat participatio ad tenebras. Interea præveniebat miraculis sanctam virginem virtus divina in loco ad quem erat ipsa ventura: ut mirabilis Deus in Sanctis suis et præsentia virginis faceret mirabilem, præsentaret absentem. Altare enim ecclesie cui sessura erat, cum cruce et reliquiis suppositis movebatur, quæ simul agitata virginis adventum celeri motu testabatur. Ad ingressum vero sancti corporis cuncta prius mota firmata sunt, et quasi celebrata virginis expectatione quieverunt. Neque enim erat unde jam trepidarent, cum præsentem trepidationis suæ causam tenerent. O admirabilis et prædicanda virgo, quam ad se venientem insensibilia sentiunt et adorant, cujus . . . . . immobilia moventur et exultant, homines mirantur et trepidant. In immobilibus enim motus terræ motus putabatur. Sed mox secuta virgini, et virginem tranquillitate, cujus esset innotuit virtus.

11 Ab Ategiis transitu Sequana deducta est sancta virgo Dravernam. Cumque ibidem multorum languores continuatis ibidem redimeret miraculis; venit ad eam nostræ congregationis Abbas Herbertus, ut præsentiam adoraret devotior, et foret de ejusdem protectione securior: et quidem cum paucorum conscientia separavit sibi de corpore Sanctæ unum dentem, zelum quidem pietatis habens, sed non secundum scientiam. Unde variis visionibus deteritus, et usque ad novissimam ægritudinem suam molestiis gravioribus deductus, confitebatur se peccasse, sed tum peccatum ignorasse: et cum penituisset eum secundum multitudinem dolorum suorum, pretiosum dentem crystallo magnæ quantitatis inclusum purissimum auro coronavit, et sanctæ Virginis cœnobio restituit.

12 Interea Normanni cum civibus nostris fœderati ad propria sunt reversi. Itaque Parisiensibus cura bellorum solutis, rediit dominam nostram ad locum sanctum suum, exultantibus et occurrentibus nobis populorum turbis. Cumque alveolum transiissemus, extinctus est cereus qui præferebatur: sed mox orantibus fratribus est accensus. Igitur cum inedibili populorum laude sanctam virginem in ecclesiam suam inducentes, non in cryptam, unde educta fuerat prius, sed super altare Apostolorum eam composuimus.

13 Venit eo tempore ad præsentiam beatæ virginis Genovefæ mulier magnis detenta febribus de Limiaco villa S. Dionysii: ubi noctis unius . . . . . integram . . . . . recepit, et sic ad propria rediit. Post hebdomadam vero reversa, ut pro initiata salute vota sua redderet, post unius noctis excubias reddita est et ipsa integre sanitati. Altera vero mulier adulterium commisit in pago Pineiatensi, villa quæ dicitur Aurea vallis: unde et vir ejus interfectus occubuit et ipsa sequentibus divinis judiciis loquelam amisit. Confugiens ergo ad suffragia B. Genovefæ strage corporis et gemitibus hebdomada integra ad sepulchrum se affixit. Cumque sequenti Dominica nocte ab oratione, cui vacabat, surrexisset, vomitum sanguinis passa ad primos campanarum sonos loquendi beneficium recepit: altera vero hebdomada in gratiarum actione expleta, sequenti Dominica sine

Missæ et sine licentia revertebatur ad propria. Sed prius quam e fuitibus beatæ virginis exiisset, cecidit curibus et tibiis contracta. Itaque ad locum sanctum reportata, et multo tempore honorum hominum beneficio sustentata, salutem tandem restituta est.

14 Mulier quoque de civitate Parisiorum dum oculorum orbitatem plangeret nocturna revelatione didicit, quod virginis lampadis oleum lumen sibi restitueret, si Martinus ecclesie custos de sacra unctione oculos ejus liniret. In hujus igitur revelationis fide ad præsentiam sanctæ virginis venit, et revelationem sibi divinitus factam exposuit. Secundum quam Martinus custos postulatam unctionem oculis ejus imposuit, unctio cæcitatem depulit. Post hebdomadam mulier illa miraculorum testis cæcum quemdam adduxit ad virginem, cujus fuerat experta virtutem; cui etiam sacræ lampadis unctio oculis . . . . . virginis præcurrit non solum immissiones Angelorum, verum et præconia hominum: de caelis revelatur, in terris prædicatur. Multitudo languentium ad ipsam adducitur, ipsa continuatis miraculis sanat quidquid sibi præsentatur.

15 Contigit eo quoque tempore, ut venerabilis Magnardus nomine fratris cujusdam apes de nocte custodiens somno irruente gravaretur, et in ipso lumine privaretur. Cumque de gravi somno evigilans damna luminis pateretur; duas candelas ad quantitatem suam confectas ante sepulchrum sanctæ virginis composuit, ibique per hebdomadam pro restitutione prædicti sensus applicavit: cumque in supplicatione sua usque ad Dominicam noctem perdurasset, sensit quasi vestigium transeuntis, qui de more contigui transitu oculos ejus panno tetigit, et ita pertransiit. Existimabat autem ille aliquem fratrum transiisse, non intelligens ejus virtutem, qui pertransiit beneficiendo et sanando omnes oppressos a diabolo. Sed mox per beneficium miraculi consequentis, virtus innotuit transeuntis. Ad primos enim matutinalis officii pulsus cæcus ille vidit, et pro luminis restitutione gratias retulit.

16 Eodem tempore quædam ancilla sanctæ virginis ad præsentiam virginis viro trahente adducta est, pro luminis restitutione dominam suam precatura: quæ post expletam orationem oleum virginis lampadis postulavit et accepit, devota quoque peccatorum confessione miraculum acceleravit, ne celeritatem miraculi tardaret culpa peccati. Itaque post sacram unctionem et piam confessionem pristino lumine decusata, vidit, et gratias egit. Gentilium quoque metu sancta virgine denuo reportata Dravernum, puer ejusdem villæ contractionis incommodo laborans, sacro corpori subterjacuit, et statim in tempore mortua revixit.

NORMANNORUM II INCURSIO.

Miracula in fuga et reditu facta.

Sub secunda igitur persecutione Normannorum contra Parisiacam urbem venientium, deducta est beata virgo ad Parisiacam villam, quam Helnegaudis vir nobilissimus dudum dederat per instrumenta chartarum beatis Apostolis Petro et Paulo, atque beatæ virgini Genovefæ, ad memorandum singulis annis suum anniversarium. In hac autem protectione multis claruit miraculis: sed tum exclusit facultatem scribendi sollicitudo fugiendi: et quidem virgini non derogabatur silentio præsentium miraculorum, propter indubitatam copiam futurorum. In præfata autem villa Fulchericus tantam contractionis patiebatur molestiam, ut pedes natibus convoluti nulla arte possent dissolvi, quo ad præsentiam virginis ope manuum dissoluto, statim pedes, qui riguerant, reparantur vestigio. Itaque virginis ope levavit ad cælum exiliens et laudans Dominum.

Ex ms. Abiens non audita Missa punitur: Iterum sanatur. Oleo lampadis ejus duo cæci curantur.

Cæcus visum recipit.

Act. 10. 38.

Item cæca.

Alius contractus sanatur.

Secunda incursio Normannorum.

Contractus ope S. Genovefæ sanatur.

EX MSS.
*Dominica la-
borans cæci-
tate punitur.*

18 Quidam homo Rebarensis dum nocte Dominica molere præsumpsisset, granum annonæ in oculum ejus de mola resiliit, et luce privavit. Orbitatem oculi gravior passio secuta est. Mox etenim cepit pectus et ventrem manibus tundere, et assiduus tonsionibus sanguinem vomere. Hujus itaque passionis remedium anno integro per multa Sanctorum loca quæsivit; sed per beatæ virginis clementiam tandem invenit. Veniens enim ad locum, quem sancta virgo miraculis illustrabat, oratione incubuit, et simul orantibus pro eo fratribus reductas a pectore manus levavit ad cælum voce exultationis et salutis. Mirati quoque qui aderant universi glorificaverunt Deum, et resonabat Ecclesia in voces eorum.

*Ope S. Geno-
vefæ sanatur.*

*Paralytica
semianimis
plene curatur.*

19 Interea mulier, nomine Fulchora, cujus media pars morbo paralysis aruerat, ad sanctam virginem defertur; ibique deposita instar veræ resurrectionis post duos dies vivificatur: cumque die tertia in conspectu sanctæ virginis integro corpore veniret, Deo et virgini gloriam dedit, et sic ad propria rediit.

*Energumena
liberatur.*

20 Rursus alia mulier de Marisiaco, a diu dæmonium habens, ad sanctissimum corpus ligatis manibus tracta, vi trahentium ante præsentiam ejus prosternitur: quæ dum dæmonis agitatione ante sanctam virginem spumans diu volutaretur, tandem per vomitum sanguinis a vexatione soluta restituitur.

*Cujusdam re-
gida brachia
curantur.*

21 Juvenis quoque, cujus brachia riguerant, de Caniaco villa, ad præfatum locum ductus est: cumque pro restitutione sua per duos dies virgini supplicasset; tertia die facta sunt brachia ejus ad omnem usum ita flexibilia, ut nunquam fuerint ad opus aliquod promptiora.

*Febris et lepra
oleo S. Geno-
vefæ pellun-
tur.*

22 Eodem tempore venit de Arciaca villa ad sanctam virginem quidam ipsius servus, febre correptus et lepra percussus; cumque totum ejus corpus oleo sanctæ virginis diligenter fuisset perfusum, lepra periit, et febris evasit periculum: exterius quidem lepræ maculas tersit, interius ardorem febris extinxit, medicamentum mendicans a virgine sapienter.

*Quædam ocu-
lum recipit.*

23 Pari modo puella uno oculo perduto pro ipsius restitutione virgini supplicabat: cumque ab oratione surrexisset, supplicantium more candelam illuminat; et ipsa simul illuminata visum cum integritate recipit, mirantibus iis qui astabant; patri luminum pro restitutione luminis gratias egit, et laudibus virginis perseverans ad propria rediit.

*Alia ab infir-
mitate sana-
tur.*

24 Item de Caniaco villa mulier, Avuldus nomine, ad sanctam virginem deportata, ante basilicam, in qua quiescebat, diu clementiam virginis expectavit. Cumque advenisset tempus miserendi ejus, ante sacri corporis præsentiam intra ecclesiam deportata, totius mox corporis valetudinem recepit: et quæ prius portabatur, sine alieno auxilio incolumis surrexit. Cum ergo mulier et omnes qui aderant, miraculum virginis debitis laudibus extullissent, clamabat mulier illa integram sanitatem se recepisse, et nihil sibi præteriti languoris inesse.

*Contracta sa-
natur.*

25 Haud procul a Marisiaco monasterium est S. Germani Confessoris, quod sancta virgo Genovefa sui corporis præsentia semel illustravit, et sequentibus signis. Quædam etenim mulier contracta, alienis manibus illic deportata, magnis clamoribus replebat locum, ut virginis acceleraret auxilium: cumque ascendisset ad aures virginis magnus clamor mulieris, descendit super mulierem magna misericordia virginis. Itaque restituta est sanitati, ut incolumis ad propria revertetur, et nihil deinceps præteriti languoris pateretur. Homo etiam dæmonio vexatus, sanctæ virginis adiit præsentiam. Sed quia nulla participatio luci ad tenebras, ab obsessio homine exturbatus adversarius fugit, et homo a dæmonio restitutus gratias egit: post gratiarum honorem et actionem ad propria rediit, de protectione Apostolicæ virginis ubique securus; cui etiam dæmonia subi-

*Energumenus
liberatur.*

ciuntur, et quod digne Apostolorum virtus ab ipsa participatur, de quorum societate sicut in cælo et in terra lætatur.

26 Rursus dæmoniacus alter advenit, et innuente sibi quodam homine ad altare virginis denarium obtulit. Sed mox dæmonio agitatus a Martino monasterii custode utrumlibet exigebat, aut oblationem aut mortem; et cum vellent eum comprehendere qui astabant, de medio eorum fugit. Sed tamen mox comprehensus et ligatus ad antrum sanctæ virginis est reductus. Sequenti autem die ad ecclesiam ductus, ab agitatione dæmonis quievit, et quietus ad propria rediit.

Item alius.

27 Erat in eadem villa Marisiaco quidam servus, Flodegus nomine, tanta dæmonum infestatione agitatus, ut assiduo stridore dentium linguam morderet, et sanguinem vomeret, nullogue rationis usu continuam passionem redimeret: cumque ad sanctæ virginis corpus trahentium vi fuisset adductus, et ultro violentia in terra prostratus, ibidem tamquam mortuus diu jacuit, et post longam temporis moram sine alterius adminiculo surrexit. Itaque a dæmonis potestate solutus vota virgini solvit, et ita cum reddita pristini sensus integritate, redditus est et ipse domi suæ.

*Alius quoque
energumenus.*

28 Dignum est etiam lectione inserere quod in præsentia sanctæ virginis nulli poterant energumeni latere. Dæmoniacus enim, Archamfedus nomine, passionem suam tanta celaverat simulatione, ut alienus crederetur et liber a dæmonum vexatione. Itaque calamitatem suam dissimulans, oratorium sanctæ virginis cum aliis fidelibus adiit, et orationi ibidem incubuit. Sed in præsentia sacre virginis latere non potuit dæmoniacus, ne in ejus curatione celaretur virginis virtus. Cepit enim dæmoniacus vocibus terribiliter clamare, manus dentibus et vestimenta manibus lacerare. Volebant hi qui aderant comprehendere eum et ligare: sed ille de manibus eorum elapsus cepit fugere. Sequebatur eum mater ejus volens fugientem reducere. Conversus vero ille, volebat matrem dilapidare, et post fugientem lapides mittens persecutus est eam usque ad antrum virginis Genovefæ. Sacerdotes magistri vas aquæ benedixerunt et eum ligatum magna violentia in aquam deposuerunt: post immersionem aquæ ad sacri corporis præsentiam ductus, et signo Crucis signatus integræ est sanitati restitutus.

Item alius.

29 Venit eo tempore mulier ad sanctissimam virginem, quæ diu perdidit loquelam; cumque orationi incubisset et instar Moysi ad Dominum suum vere clamasset, ab oratione surrexit, et loquebatur recte. Itaque cum gratiarum actione et debite laudis frequentatione reddita est domi suæ.

*Mata vocem
recipit.*

30 Erat illis diebus contractus quidam, nomine Genebaldus, cujus pedes tanta erant contractione natibus complicati, ut nulla inde possent arte deplacari. Cum ergo portantium manibus sacre virginis fuisset presentatus, post paululum temporis portetis surrexit vestigiis, ita ut nihil superesset præteritæ passionis, nullumque pateret vestigium monstruosæ conversionis.

*Contractus
sanatur.*

31 Venerunt quoque ad sanctam virginem multi diversis laborantes febribus, quorum salutem sigillatim non scribimus, quia tantæ multitudinis numerum scire non possumus: hoc tamen de omnibus teste miraculorum actore indubitanter confirmantes, quod universi ad propria redierunt.

*Plurimi a fe-
bribus libe-
rati.*

32 Igitur beatissima virgo Genovefa per quinque annorum curricula mansit extra propriam sedem, populantibus Normannis omnem regionem Sequanæ adjacentem. Quibus ad sua revertentibus reduximus ad locum sanctum suum Dominam nostram: et nota de Marisiaco mansionem primam habuit Marogilum sui villam. Erat in eadem villa compes, vel sicut dicitur

*Versus Pari-
sios reporta-
tur corpus
S. Genovefæ.*

Quædam captivæ ope S. Genovefæ solentur.

citur vulgo, cippus, ubi stringebatur mulier cum filia sua propter debitum viri sui, quod a creditore mutuum acceperat et aufugit. Cumque appropinquassemus loco ubi hæc fiebant, sancta virgo, tamquam potestatem habens, confregit hominum potentias, et ruptis omnibus vinculis occurrerunt nobis mulieres decem, et procedentes adorabant sanctam virginem, quæ tanta auctoritate et potestate solvit compeditos. Celebrato autem tam insolito et inaudito miraculo, quievimus et pernoctavimus in eodem loco. Venimus inde ad ecclesiam S. Martini Confessoris, quam sancta virgo duobus illustraverat miraculis.

Surda auditum recipit.

33 Ad ingressum quidem sancti corporis mulier hæctenus surda, sicut ex eisdem confessione cognovimus, integrum recepit auditum. Puella etiam, quæ omnem membrorum usum præter manuum perdidit, ex parte restituta sanitati. Cur autem salutem minus integram receperat, ejus judicio relinquimus, qui per infirmitatem salutem integriorem perficit et abscondit.

Alia ex parte tantum sanatur.

34 Sequenti vero die populis mediam stipantibus virginem, Liciana venit in ecclesiam S. Medardi Confessoris et pietati ipsius et virgini mancipatam. Jacobat ad fores ecclesiæ puella contracta, quæ ingredienti virgini supplicabat dicens: O Beatissima Genovefa, utinam merear intercessione curari et te ad sedem propriam sequi! hanc vocem secuta incolumitate surrexit, et virgini devota servivit, donec ex hac luce migravit.

Contracta curatur.

Item alia contracta.

35 Erat in eadem villa mulier, textrini quidem operis artem habens, et præ contractione manuum opus artificii non exerceans. Veniens ergo ad sanctam virginem manus post orationem extendit, et articulorum restituta reflexione, in argumentum salutis porrectas manus plicavit sæpius et deplicavit, opusque textrinum sine ulla nervorum ariditate exercuit.

Alia quoque contracta.

36 Jam comitantibus sanctam virginem populorum turbis, venimus ad villam, nomine Trajectum, et ibi nocte una quievimus. Mane facto exeuntibus nobis de finibus sanctæ virginis, occurrerunt duæ juvenes mulierem contractam portantes, cujus natibus a diu adhererant pedes. Ubi ante sanctæ virginis corpus a bajulis suis deposita, paulatim saluti restituta est, et sanctam virginem secuta hoc a fratribus postulatum suscepit officium, ut scopis deinceps, sanctæ virginis mundaret domum.

Corpus Sanctæ laudem referatur Parisios.

37 Die eadem Redomatum venimus, et ibi noctis unius mansionem habuimus: altera vero die transivimus Sequanam, navibus adhuc imparatis, exultantibus et occurrentibus nobis populorum turbis: adnata quoque simul Clericorum, Monachorum multitudo cum hymnis et canticis beatam virginem accepit in domum suam: exultantes pro reddita virgine, dederunt ei gloriam et honorem, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum, Amen.

ANNO MCCCXIX,
XXVI NOV.

IN EXCELLENTIA
B. VIRGINIS GENOVEFÆ
Ex eodem Bruxellensi ms.
AUCTORE ALIO ANONYMO,
Ad S. Genovefam religioso.

Pacis tempore Franci in vitia solvantur.

Regnante Ludovico fortissimo Francorum Rege, Philippi Regis filio, tempore quo quam virtutis et pietatis injuriam bellicus furor acceperat, perdidit, et justitia resurgente quievit terra; sed succedentibus prosperis oblata... dies antiquos, quos misericordiae operibus redimere debuit tempore pacis. Cum ergo dies malos in amaritudine non recogitaret, nec æternorum memoriam haberet in mente, facta est sicut equus et mulus quibus non est intellectus.

Itaque nequam spiritus videns eam vacantem quam sedatam bellorum rabie reliquerat, assumpsit septem alios spiritus nequiores se et veniens habitavit ibi, et facta sunt novissima terre illius pejora prioribus. Supervenientibus novis criminibus vetera non projecit; sed secundum Prophetam sanguis sanguinem tetigit. Festinante igitur Francorum populo per degenerem peccatorum conditionem ad portas inferi, benignus Jesus, qui pro salute humana venerat in charitate usque ad inferiores partes mundi, venit etiam in virga, et visitavit in verberibus filios suos ne in æternum puniret; quia, sicut ait Propheta, non consurget duplex tribulatio. Ideo enim corpus occidit ut animam vivificet, carnem percutit ut spiritum sanet. Scriptum quippe est, quia flagellat omnem filium, quem recipit. Disciplinat itaque misericorditer filios suos pater misericordiarum, dum momentaneæ percussio igniculo carnem simul et gehennam extinguit. Temporalem enim poenam pro æterna recipit mutatio dexterae Excelsi: erudit quoque plaga temporis instantis eos, quibus cooperatur in bonum, et quadam violentiæ manu ad celestem patriam impellit. Flagellavit igitur, sicut prædiximus, Dominus regnum Francorum, et membra quæ miseri homines exhibuerant servire injustitiæ et iniquitati ad iniquitatem, cœpit morbus igneus consumere, quem Physici sacrum ignem appellant, ea nominum institutione, qua nomen unius contrarii alterius significationem sortitur. Ideo autem tam exitibili peste scelerum poenæ reposcuntur, ut ex ipsis palam detur intelligi, quantum piaculis sit aliquid audere in Deum, et quam gravibus ausa supplicis expientur. Occurrunt morbo medici, artes et ingenia excitant, experimenta probant: sed hæc omnia reprobantur; quia digitus Dei erat, et non est consilium contra Dominum. Cum itaque tribularentur, clamaverunt ad Dominum, nec exaudivit eos: dormiebat enim Jesus et non poterat excitari clamoribus eorum, quia non erant de discipulis ejus. Aggravata ergo manus Domini super eos, deportaverunt infirmos suos, nec tantum de proximo, verum et de remotis partibus ad ecclesiam beatissimæ Dei genitricis Mariæ in Parisiaca urbe sitam. Qui ita obtinuerunt ecclesiam ut aretam in ea relinquerent semitam oblationibus populi, et officii Clericorum vix necessariam. Cessabant tum ex parte consueta officia, quia filii Israel sub hostili damnatione organa sua suspenderant, et pro cantico Domini novo novam Babyloniam captivitatem deplorabant. Disciplina enim Domini crescebat in dies, et retribuebat abundanter facientibus superbiam.

EX MSS.

Ose. 4. 2.
Punitur a Deo, ut respiciant.

Nahum 1. v. 9.

Hebr. 12. 6.

Grassatur in Gallia ignis sacer.

Stephanus I, Episc. Parisiensis instituit supplicationes et jejunia pro aver-tenda ira Dei.

39 Eodem tempore adornabat Sacerdotium præfatae urbis Stephanus, religionis cultor, pater pauperum, hospitalitatis exemplar: qui de incumbenti flagello turbatus, et de commissæ sibi plebis salute sollicitus, constituit lugubres processionum dies, quibus affligerent animas suas, et Sanctorum reliquias ad ecclesiam Beatæ Mariæ deportarent, quorum suffragiis et veniam peccatorum et pestis imminentis remedium a Domino impetrarent. Et populi quidem fecerunt sicut constituerat illis Episcopus, et celebraverunt jejunia: per multos tamen jejuniorum dies non exaudiebantur, quia beatæ virgini Genovefæ miraculum reservabatur. Sed sancta virgo, de qua sermo est, nolens auctoritate miraculi eminere recusavit in propria persona et in propria ecclesia honorari. Servans enim formam humilitatis prævenit honore sanctissimam genitricem Dei, ut sicut dignum est illa diceretur auctrix miraculi, ista supplicatrix. Sed jam quomodo ipsum præveniret miraculum, paucis explicet sermo.

40 Cunctis igitur salutem desperantibus, recordatus est præfatus Episcopus quomodo beata virgo Genovefa Parisiacam urbem ab exercitu Barbarorum liberavit; quam præclare virtute meritorum tamen

tem

Ex ass. tem Sequanam in alveum coegit et restrinxit. Per argumentum ergo præteritorum de futuro securus miraculo, assumptis secum religiosis personis venit ad ecclesiam præfata virginis: et congregatis in capitulo fratribus de periculo imminente cum eis tractare cepit, et spem salutis quam ex anteactis virtutibus et clementia virginis mente conceperat, satis pie exposuit. Sed quia votum suum Episcopalis dignitas in præfata ecclesia impetrare non poterat, summis accelerabat precibus, ut pereunti civitati præsentia beatæ virginis subveniret. Itaque singulas voces singula rumpebant suspiria et deformabant in gemitus: alienorum enim pericula in se non segniter transferebat, et cum dolentibus participabat dolores. Piam Episcopi petitionem omnium favor amplectitur, quia plus poterat pietate quam dignitate.

Recurrit ad S. Genovefam. Psal. 44. 12. Deponitur corpus S. Genovefæ. 41 Constituunt igitur diem solemnem Episcopus et Canonici, quo beata virgo Genovefa Deum placatura interpellat pro populo. Specie tua et pulchritudine tua intende prospere. Scriptum est enim, quia concupivit Rex speciem tuam. Ex mandato autem Episcopi salutarem consilium per totum Episcopatum divulgatur, universale jejuniis indicitur, dies statuta nominatur, et quasi celebre festum ab omnibus expectatur. Indubitata enim spes salutis præstabat omnibus opinatissima in miraculis virgo. Interea meliores de familia sacra virginis eliguntur, quorum submissioribus humeris ipsa quoque familiari domino sedere dignetur: jejuniis et orationibus sanctificantur, balneis lavantur, lotis vestibus induuntur, sicut decet virginis puritatem. Advenerat desiderata dies, et qui parati fuerant deposuerunt beatam virginem de loco suo, prostratis interim fratribus et orantibus: quibus in oratione et lacrymis perseverantibus, advenit præfatus Episcopus cum solemnibus processione Clericorum, et turba populorum multa, quæ convenerat ad diem festum. Ab antiquis enim temporibus inviolabiliter observatur, ut quando B. Genovefa portatur, solemniter exeat, et solemniter reducat. Igitur secundum canonicum morem ordinata processione et portantibus dominam suam viris supra designatis, festinabamus, ad optatæ lætitiæ finem. Sed demorabantur futuram lætitiæ turbæ quæ sternebantur in via; Episcopus quoque salutem populi pie distulit, qui ad miraculi fidem omnes ante miraculum infirmos numerare fecit. Pia quidem dilatio morbum ad breve detinuit, sed tamen ad sempiternam miraculi attestationem perfecit.

Inferitur solemni supplicatione in templum D. Virginis.

Omnes ægri, tribus exceptis, sanantur. Matth. 8. 13.

42 In ingrediente tandem sancta virgine beatissimæ Dei genitricis ecclesiam, excitatus est tamquam dormiens Dominus, et surgens imperavit morbo, et facta est tranquillitas magna. Tribus tamen exceptis omnes male habentes curati sunt: et ita subitum solo feretri tactu de sacro corpore elicerunt miraculum; sicut quondam mulier hæmorrhœissa tactu fimbriæ de carne Salvatoris sanitatem elicit. Erant autem qui sani facti sunt numero centum. De tribus quidem exceptis hæc sola ratio occurrit, quia non est omnium fides. Dicitur enim Centurioni a Domino: Sicut credidisti fiat tibi. Assignant autem ex parte miraculum. Si ex integro prosequi volumus, inveniunt sanctam virginem non tantum centum hominibus, sed totam etiam regno indulsisse salutem. Languebant autem omnes languore ita ut jam ipsis mortibus gravior esset metus mortis, dum unusquisque per momenta singula furentem expectaret sententiam. Sed præfata sanctæ virginis caritas, qua dilexit nos, cum ipsa morte foras misit timorem, amplior quoque virtus fuit consumere morbum, quam curare. Decebat quidem virginem totum populum a corruptione defendere, quæ tota meruit incorrupta permanere. Contrariis itaque contraria curans corruptos hominum artus et ex parte consumptos, virginei corporis refor-

mavit præsentia; jugum quoque morbi computruit a facie olei. Obtulit enim Deo pro salute populi et simillam virginitatis et oleum castitatis; unde dimissa sunt ei peccata nostra, et turbatus fugit adversarius noster diabolus, non expectata virginis potestate.

43 Comparemus si placet virginem nostram illi sanctæ peccatrici, cui dimissa sunt peccata multa quia dilexit multum. Sancta quidem peccatrix, quam diximus, ad pedes Domini procubuit, rigavit lacrymis, capillis tersit, humiliata ab eo qui humiliat peccatores usque ad terram; et quidem sibi consuluit, sibi prospexit. Si ergo illius humilitas digna laude prædicatur, quis dignus et sufficiens ejus invenietur laudator quæ morbidos peccatorum pedes cælesti rigavitungent? et hos quidem curavit, non curari venit; dedit, non accepit: cum ex testimonio veritatis beatius sit dare quam accipere. Illa ad sepulchrum Domini, humanis opibus aromata quæsitâ portavit; ista gratis accepit, et gratis dedit: illa aromatibus suis nos instruxit; ista sanavit, et lætificavit civitatem Dei oleo exultationis et salutis. Sed ne insiliamus in temerarias comparationes, revertamur ad narrationem nostram: quia proclivis est ad periculum Sanctorum merita collibrare, quam narrare.

44 Igitur viso miraculo Episcopus et Clerici secundum Ecclesiasticum morem tentabant sanctæ virginis laudes attollere, sed clamor populi et stupor miraculi non permisit: non enim æquare poterant voces populorum. Clamabant itaque cum populo et confitebantur miraculum virginis clamoribus et lacrymis, quia Deo gratiarum actiones sunt cordis compunctio et vocis exultatio, teste Propheta qui dicit: Servite Domino in timore, et exultate ei cum tremore. Et alia scriptura dicit: Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Et cum multa hora fieret in voce exultationis et salutis, audivimus impias voces clamantium ut non reduceretur amplius B. Genovefa ad locum suum, sed præsentia sua protegeret civitatem. Voces ergo illæ terruerunt nos et declinantes impiam populi pietatem acceleravimus ad propria, intentis super sacram virginem oculis ac manibus. Tanta autem nobis obviavit populi frequentia, ut prius profunda vespera diem inclinaret, quam sancta virgo ad locum suum intraret.

45 Venit sequenti anno ad partes istas, felicis memoriæ Innocentius Papa, qui auditio miraculo, et Virgini gratias egit, ipsumque miraculum tamquam indeficienti laude dignum anniversari laude donavit. Nulli autem in dubium veniant quæ scribimus: quia non audita sed convisa narramus. Credant omnes miraculo, qui B. Genovefæ suffragiis innituntur, ne excipiantur cum illis turbis, qui viderunt et non crediderunt. Expedito per paucis miraculo et diei hujus auctoritate subjuncta, adjiciendum videtur quomodo procedente tempore divinis sit indicibus consecrata.

46 Cum enim per annos singulos dies ista celebri memoria revocaretur, contigit ut semel sine ornamentis solemnibus per absentiam Simonis Capisterii celebraretur, cujus officium erat ornamenta providere et luminaria de proprio ministrare; volebat enim per contemptum festivitatis evitare dispendium facultatis. Consequenti vero die solemnitate celebrata dum sanctuarium ascenderet, et jam de summis gradibus pedem in sancta inferret, divinam passus virtutem paululum retro declinavit in gradus, unde secundo impulsu in pavementum cecidit, et sine voce, sine ullo sensuum nutu mirabiliter expravit. Omnium igitur miraculi hujus memoriam recoleant benignus Jesus, et memoria eorum de ligno vitæ non deleatur, in sæculum sæculi. Amen.

Comparatur S. Genovefa cum S. Magdalena.

Act. 20. 35.

Omnes gratias Deo agunt pro miraculo.

Psal. 2. 11. Isa. 12. 3.

Inferitur corpus S. Genovefæ ad suam ecclesiam.

Innocentius II id miraculum annua celebritate recolit jubet.

Inimicus hujus diei celebratam, subita morte punitur.

ANNO MCLXII.
X JAN.REVELATIO RELIQUIARUM
S. GENOVEFÆ,

Ex eodem ms. Bruxellensi.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi MCLXI, regnante piissimo Rege Ludovico Regis illustris Francorum Ludovici filio, regale per universam processit edictum, ut apud urbem Parisiensem omnes Ecclesiarum Prælati cum Proceribus universis, de regni commoditate celebrarent concilium. Die præfixa ad urbem omnes qui vocati fuerant convenerunt, et de honesta regni utilitate secretius tractare cœperunt: et quoniam maligni semper in pejus malignandi studio provocantur, ad damnationis suæ cumulum quidam prorumpentes in medium, religionis et honestatis hostes, ut gladium acutum in Sanctos Dei linguam suam armaverunt. Quid ultra? falsa delatio regales contigit aures, quod videlicet beatissimæ virginis Genovefæ caput in ecclesia nostra non esset. Hujus rei rumoribus animus Regis aspersus valde confunditur, et obnubilatur aspectus. Consultitur tam Clerus, quam populus, communicatoque eorum consilio ad ecclesiam nostram sine dilatione venit, et ne quidem aliud caput nocte ipsa in capsâ, qua venerabile corpus virgineum quiescebat, a fratribus poneretur, regio caractere capsâ eadem communitur. Crastina die hora prima inchoante ex Regis mandato mittuntur ad ecclesiam nostram venerabiles nostri Domini, scilicet Senonensis et Autisiodorensis Antistites, venit et Aurelianensis, Manasses dictus, oblitivone potius quam memoria dignus, veritatis inimicus, religionis et honestatis promptissimus persecutor, et cum eo populi copiosa multitudo. Tandem de reseranda capsâ inter eos sermo conseritur, et supradictus astutissimus scelerum commutator, ut iniquitatem corde conceptam palliaret virtutis imagine, lacrymis profusioribus inundatus, antiphonam de sanctissima virgine primus incipit cantare. Nec mora: de loco sancto suo Domina nostra deponitur, et amoto regie dignitatis caractere capsâ reseratur, et sanctissimæ virginis corpus linteaminibus amotis in oculis nostris exponitur. Integrum ergo corpus virgineum oculis diligentius perlustrantes in laude Dei cum inedicibili exultatione prorupimus, Te Deum laudamus decantantes. Profunduntur uberius lacrymæ populi, prius exitum nostrum expectantis, sed jam exultantibus nobis gratulantis.

Inquiritur an caput S. Genovefæ cum corpore asservetur.

Nimia scriptoris in Episcopum acerbitas.

Reperitur cum corpore caput.

Isa. 48. 22.

Prov. 18. 3.
Contrariam Regi persuadet.

Hugo Archiepiscopus veritatem in sermone ad populum confirmat.

2 Et quoniam non est pax impiis, dicit Dominus, unde justus exultat et laudat, peccator confunditur et blasphematur. Scriptum quippe est: Peccator cum venerit in profundum malorum contemnit. Toto igitur malignitatis suæ spiritu debacchatus Aurelianensis Pontifex mentitur caput venerandæ virginis esse sublatum, et in dolo nescio cuius vetulæ miserabilis aliud caput esse suppositum. Nec dissimulare valens iniquitatem, quam corde conceperat, totus conversus ad fraudem, venit ad Regem prædictis Præsulibus relictis, ore contumaci garriens, eundem, quem superius, cœpit replicare sermonem, et prædictos Pontifices, qui caput prædictæ virginis non invenissent, recessisse mentitur iratos. Verumtamen quod iniquitas more mendacii fabricavit, . . . non admittit.

3 Veritatis testis processerat ad populum venerabilis Pontifex Senonensis, qualiter in dubitationem quibusdam venerit de capite sanctissimæ virginis, utrumne scilicet in ecclesia sua; et tunc qualiter cum omnibus membris suis corpus integrum inventum esset diligenter edisserens: Caput, inquit, sanctissimæ virginis hujus, quæ gloria totius est Gallie, cum integritate corporis sui nos invenisse gloriamur. Et ne hoc ipsum vel vobis aut posteris aliquando eveniat ad dubium, vobis dignum duximus prædicare. Hæc et alia quam plurima in auribus populi prædi-

ctus Præsul prædixerat, quæ nimiam et impudentem animositatem inimici nostri comprimere potuissent, si datum desuper esset. Sed quoniam tunc hora erat et potestas tenebrarum, ut inveniretur iniquitas ejus ad odium, modis quibuscumque poterat animum Regis inducere adversum nos conabatur in malum: et cum nec ratione opus jam esset aut consilio, quippe jam enim turbata fuerat adversum nos regia Celsitudo; subiit in mentem ut mitteretur post sæpe dictos Pontifices, quatenus eorum testimonio approbata postmodum in oculis Regis veritas eluceret. Mittuntur itaque Milidunum cum magna festinatione quidam de fratribus; in auribus venerabilium Patrum prædictorum detestandam perversitatem Aurelianensis exponunt, et ut rei veritatem regie Clementiæ per litterarum suarum apices non recusent agnoscere, diligenter exponunt. Igitur viri pacis et veritatis amatores fratrum nostrorum precibus inclinati, justis supplicationibus eorum benigne impertientes assensum, regie sublimitati mandantes rei veritatem in hunc modum rescripserunt.

4 Ex mandato regie serenitatis ad ecclesiam sanctæ virginis Genovefæ convenimus, et capsam in qua eadem virgo quiescit, in præsentia nostra fecimus reserari, et ejus interiora diligentius oculis ac manibus perlustrantes corpus sanctissimum cum capite suo et omnibus membris integrum et . . . indubitanter invenimus. Hoc ergo invento in laudem Dei cum magna exultatione prorupimus, et populo circumstanti sine mora curavimus prædicare. Hoc vobis, nec alia Domino nostro mandamus. Ecce per litteras secundo vobis significamus, ut malignorum hominum, quibus est studium quæ bona sunt depravarent obtractione veritas obfuscetur, . . . valete in Domino.

5 Tantorum virorum testimonio mitissimus Regis animus delinitus, omnes a se tenebras supradictæ dubietatis longius propulsavit, et ecclesiam nostram, ut prius, imo instantius quam prius, et dilexit et protexit. Itaque postquam veritas venit ad lucem, dolet impietas esse se delusam. Ex tunc etenim et deinceps Aurelianensis leo de leone factus est draco, non jam palam nequitie suæ virus evomens, sed in occulto; et quia capite contrito cetera membra robur ullum non obtinent, cum molas leonum in ore ipsorum converterit Dominus, complices sui, ministri confusionis, filii perditionis, inimici nostri confusi sunt, quia Deus sprevit eos. Nos ergo quia de potestate eruti sumus et laqueo venantium, dicamus omnes, cantemus singuli: Laqueus contritus est et nos liberati sumus.

6 Revelata est autem Domina nostra anno incarnationi Verbi millesimo centesimo sexagesimo primo, mense Januario, decima mensis in Octavis ejusdem sanctissimæ virginis, et a fratribus est dulciter Deo sæculata. Die vero sequente tertia in locum sanctum suum, unde fuerat deposita, cum hymnis et canticis spiritualibus est elevata. Nos in tanti gaudii memoriam dolorem prius habitum subsequentis, communicato fratrum nostrorum consilio ac sensu communiter impertito, diem eandem nobis et posteris nostris constituimus, celebriter venerari, ita ut devotionem et omnem observantiam die festo nativitatis exhibitam hæc solemnitas nihilominus unquam obtineat. Ut autem singulis annis hujus actionis textus eodem die legatur, curavimus providere, ut et justus habeat unde lætetur, et conscientia peccatoris inveniat quo pungatur; quatenus et benevolis sit grati benedictionis, malivolis autem et his qui oderunt pacem lapis offensionis et petra scandali.

In octava Joannis Evangelistæ est festum celebre Genovefæ: In crastino Simonis et Judæ translatio: in crastino Catharinæ Excellentia, quæ dicitur Festum miraculorum ejus.

EX MSS.

Senonensis et Autisiodorensis Episcoporum de eadem re ad Regem littere.

Revelatio hæc capitis, sive capsæ apertio, facta est 10 Janu. 1161.

Dies ille solemniter deinceps celebratus.

NOT. 60.